

Лингвистичке актуелности

30

*Израду часописа омогућило је
Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Републике Србије*

ISSN 2406-3207

UDK 801

Институт за српски језик САНУ

ЛИНГВИСТИЧКЕ АКТУЕЛНОСТИ

30

Београд, 2017

Издаје:
Институт за српски језик САНУ
Кнез-Михаилова 36, Београд

За издавача:
Др Јасна Влајић-Поповић

Електронско издање:
www.isj-sanu.rs
www.asusilc.net/aktuelnosti

Имејл:
aktuelnosti@orion.rs

Уредници:
др Стана Ристић, др Биљана Сикимић, др Данко Шипка

Главни уредник:
др Ђорђе Оташевић

Конверзија за интернет:
др Данко Шипка

САДРЖАЈ

ПРЕГЛЕДНИ РАДОВИ

Mária Dobříková: <i>Zdrawy y sstesti, k tomu pozehnany boskeho wynssowaty neprestawam</i>	1–4
Валентина Федоровна Новодранова: <i>Роль Е.С. Кубряковой в становлении когнитивного терминоведения</i>	5–11
Данко Шипка: <i>У сјени Вукових реформи (О Емануилу Коларовићу и његовим предлозима)</i>	12–16

ПРИКАЗИ И ОСВРТИ

Рајна Драгићевић (ур.): <i>Путевима речи : зборник радова у част Даринки Гортан Премк (Ђорђе Оташевић)</i>	19–31
Ранко Бугарски: <i>Језици у поткровљу (Ивана Бојовић)</i>	32–37
Сања Грковић: <i>Научи кроз вежбања (Бојана Симић Туфегџић)</i>	38–39

БИБЛИОГРАФИЈЕ

Ђорђе Оташевић: <i>Прилози за грађу лексиколошке и металексикографске библиографије (12)</i>	43–58
--	-------

ХРОНИКА

<i>Округли сто посвећен ономастици</i> Знаковни карактер личног имена (Јелена Павловић)	61–63
---	-------

ПРЕГЛЕДНИ РАДОВИ

УДК 81:929 Млацек Ј.
81'373.7
Прегледни рад
Примљен: 16.09.2017.
Прихваћен: 15.12.2017.

Mária Dobříková

(Универзитет Коменски
Филозофски факултет,
Братислава)

ZDRAWY Y SSTESTI, K TOMU POZEHNANY BOSKENO WYNSSOWATY NEPRESTAWAM

30. јула 2017. године у добром здрављу и процвату стваралачких сила прославио је 80. рођендан значајни лингвиста, оснивач словачке фразеолошке школе проф. др Јозеф Млацек, који на словачком универзитетском и академском простору ради више од пола века. За преко 50 година педагошког рада одгајио је стотине словакиста, дипломиране тумаче, преводиоце, журналисте и више докторанада. Паралелно са почетком васпитно-образовног рада своју активност раширио је и на научно-истраживачку област. У том периоду његова сфера интересовања била је окренута ка питањима културе језичког изражавања, потом ка синтаксичкој и стилистичкој проблематици.

Све три поменуте области остале су трајно у центру његовог истраживачког интересовања и након – за словачку фразеологију „преломне” 1968. године, у којој је објавио прва три рада фразеолошке тематике: *Syntax frazeologických jednotiek*, *K využitíu frazeológie v súčasnej slovenskej poézii* и *Frazeológia v škole*. У следећем периоду се у радовима професора Млацека синтаксичке и стилистичке теме почињу проширивати фразеолошким проблематиком, на пример, у објављеној докторској дисертацији *Zo syntaxe frazeologických jednotiek* (1972) и у многим студијама, пре свега стилистички усмереним, на пример, *O štylistickej klasifikácii frazeologizmov* (1979); *Frazeológia a publicistický štýl* (1982); *K štylistike paremiologického textu* (1984); *Štylistická charakteristika frazém a jej zmeny pri aktualizovaní frazeológie* (1987); *Štylistické paradoxy frazeológie* (1987/1988) и друге.

Године 1971. излази прво, а године 1984. проширено издање универзитетског уџбеника *Slovenská frazeológia*, који је у тренутку објављивања

имао пионирски, иноваторски значај, а као наставни текст тематски усмерен искључиво на фразеологију остаје на словачком универзитетском простору непревазиђен до данас. Приликом конципирања овог уџбеника и систематичним истраживањем словачке и инојезичне фразеолошке и паремиолошке проблематике професор Млацек је наишао на низ неосветљених питања, чија решења је поступно представљао у десетинама студија и научних чланака. Радило се о основним питањима теорије фразеологије, као на пример, одређивање њених граница, карактеристика, класификационих критеријума и детаљно обрађивање фразеолошке терминологије. Први чланак поменутих области под називом *Frazeologická jednotka a jej hranice* објавио је у зборнику предавања са X Летње школе словачког језика и културе *Studia Academica Slovaca* још 1974. године.

Уследили су даљи радови од суштинског значаја, захваљујући којима се веома јасно почињу оцртавати не само контуре његовог схватања фразеолошке проблематике, већ се и посредством њих и под његовим вођством формира група лингвиста, која ће касније створити срж словачке фразеолошке школе (Е. Krošláková, К. Nabovštiaková, F. Miko, Е. Smiešková, J. Skladaná, P. Ďurčo, M. Jankovičová и други). У контакту са њима убрзо се показао и научно-организациони таленат професора Млацека.

Водио је радни тим, који је године 1992. објавио дело *Bibliografia slovenskej idiomatiku, frazeológie a paremiológie*. Исте године почиње да ради као управник Летње школе словачког језика и културе *Studia Academica Slovaca*, и на тој функцији остаје тринаест година, због чега је одликован 2004. године Великом медаљом Светога Горазда од стране Министарства просвете Републике Словачке.

Убрзо Словачка фразеолошка комисија, која је настала 1991. године при Словачком комитету слависта, суочила се са изазовом обрађивања фразеолошке терминологије. Професор Млацек као председник те комисије координисао је рад ауторског колектива, који је године 1995. у речничкој форми објавио дело *Frazeologická terminológia*. То је био преломни чин, јер је публикација у тренутку свог настанка представљала термилошки компендијум таквог лингвистичког сегмента који се седамдесетих година прошлога века једнозначно није сматрао за самосталну лингвистичку дисциплину. Дело је одражавало реалне резултате словачких фразеолошких истраживања, а истовремено је рефлектовало и постигнућа других фразеолошких школа. Поједине дефиниције појмова не ослањају се само на једну концепцију, одн. теорију, а спорни појмови се ту уводе са својим алтернативним, детаљним објашњењима, при чему је уложен напор уочити њихово постојање и функционисање, како у словачкој, тако и у иностраној, нарочито славистичкој литератури. Када не би било четврт века рада професора Млацека, његовог систематичног тражења одговора на сва

релевантна питања фразеологије и пре свега темељне обраде појединих области њене теорије, коначна форма публикације не би имала толико широк панорамски и плуралистички карактер.

Природни резултат научно усмереног интересовања Јозефа Млацека за фразеолошку проблематику представља монографија *Tvary a tváre frazém v slovenčine* (2001, 2007), у којој анализира фразеолошке јединице са синтагматском и реченичном структуром, минималне фраземе, субфраземе, једнолексемне фраземе и фразеологизоване конструкције, односно фразеосхеме. Књига представља најкомплетнију слику обличке разноликости јединица фразеолошког фонда словачког језика. Аутор је успешно разграничио односе између конструкцијских типова, између појединих реализацијских форми, као и између конструкцијских и реализацијских облика фразема. Промишљени концепт интерпретације доказује се добро одабраним примерима, и то увек у већем броју, како би се помоћу њих указало на разноликост могућих реализација фраземе у тексту. Књигу професора Млацека чине изузетном поједини аксиоми и теореме које произилазе из веома доброг познавања фразеолошког фонда словачког језика, а нарочито и то што их не презентује императивно, већ на основу оправданих и уверљивих аргумената.

Не само за ову монографију, већ и за све текстове професора Млацека важи да су истраживачки приносни и разумљиви читаоцима. Њихова читљивост, наравно, не подразумева једноставност формулација. Сасвим супротно, за Млацека су типичне разгранате реченице са више зависно-сложених реченица, дигресија и парантеза, које читалац напето прати, јер га аутор чудесно увлачи у заплет – додатно – некада му нуди алтернативна решења, други пут га директно подстиче да покуша да неки тврди истраживачки орах разбије сам и напредује по назначеној линији.

Професор Јозеф Млацек деловао је и дела као председник или члан дипломских, докторандских, хабилитацијских и инаугурацијских комисија за избор у звање за уже научне области Словачки језик, Транслатологија и Журналистика. Био је члан научних савета више факултета и универзитета.

У периоду 1981–1987. био је научни секретар, а у периоду 1992–1995. потпредседник Словачког лингвистичког друштва при Словачкој академији наука у Братислави. Члан је уређивачких одбора часописа *Slovenská reč* и *Kultúra slova* и члан Међународне комисије за истраживање фразеологије словенских језика, уједно и председник паралелне Словачке фразеолошке комисије.

Уважени господине професоре, као човеку чврстог карактера, чврсте воље и чврсте вере до следеће деценије Вам у име свих Ваших колега и јака желим чврст корак и чврсто здравље, јер ако Ви будете чврсти као

стена, ми млађи нећемо изгубити чврсто тло под ногама. Овим искреним жељама у наслову припајам и једну од најстаријих честитки на територији Словачке, записану 1608. године, која би у преводу на српски гласила: „Здравље и срећу, уз то Божји благослов, желим без престанка!”

УДК 81 Kubrjakova E. S.
81'276.6 :[81-11:165
Прегледни рад
Примљен: 23.06.2017.
Прихваћен: 15.12.2017.

Валентина Федоровна Новодранова
(Московский государственный медико-
стоматологический университет
им. А.И. Евдокимова)

РОЛЬ Е.С. КУБРЯКОВОЙ В СТАНОВЛЕНИИ КОГНИТИВНОГО ТЕРМИНОВЕДЕНИЯ

*Памяти Е.С. Кубряковой
посвящается (к 90-летию
со дня рождения)*

Доклад посвящен роли Е.С. Кубряковой в формировании нового когнитивного направления в терминоведении, развивающегося в разработке диссертационных тем, сформулированных Еленой Самойловой, открывающих перспективы реализации ее идей становления когнитивистики как новой парадигмы знания.

Ключевые слова: Категоризация, концептуализация, концептуальная и языковая картины мира, концептосфера, язык для специальных целей, концепты пространства и др.

Знаменитый нидерландский гуманист Эразм Роттердамский на рубеже XV-XVI вв. писал: «На государственных деятелях и людях церкви в равной степени лежит обязанность обеспечить должное количество людей достойных и в нужной степени сведущих, чтобы просвещать молодую смену наций» [Эразм Роттердамский (1466-1536)].

Можно сказать, что Е.С. Кубрякова мыслила как государственный человек, взявший на себя миссию просвещать молодую смену лингвистов, указывая им на когнитивный путь развития лингвистики, как самый перспективный, связывающий окружающий мир, человека и его язык. Причина такой судьбы Е.С. Кубряковой – в особом характере её мысли: ей было присуще живое чувство глубокой взаимосвязи различных сторон окружающей действительности и языка, та цельность взгляда на мир, при кото-

рой мысль не может ограничиться одной стороной бытия, но стремится дать картину всего мира. Яркие примеры этой характеристики мышления Е.С. Кубряковой мы находим во всех её работах, прежде всего связанных с изучением частей речи, как основных грамматических категорий предметности, признаковости и процессуальности, которые определяются Е. С. Кубряковой как универсальные формы ментального освоения человеком действительности, как способы её когнитивного моделирования.

Если проанализировать список трудов Е.С. Кубряковой, то сразу бросается в глаза его масштабность, глобальность и глубина постановки проблем, а когда начинаешь читать работы Е.С. Кубряковой, то заражаешься её увлечённостью и уверенностью в том, что когнитивный подход открывает новое видение языковых фактов, даёт понимание соотношения языка и действительности (2008), языкового сознания и языковой картины мира (1999), понимание механизмов категоризации и концептуализации мира (1997), единства процессов номинации и категоризации (1990), проблем представления знаний (1992), сущности языковых категорий (1998), роли словообразования в формировании языковой картины мира (1988), когнитивной сущности производного слова как языковой структуры представления знаний (1996), осознание сущностных функций частей речи в когнитивной и коммуникативной деятельности человека (1996), когнитивных аспектов морфологии (2000), роли дискурса в реализации семантики слова (2000, 2001, 2002), когнитивных процессов, происходящих в ходе описания языка (2009) и многих других проблем, разъяснение которых Е.С. Кубрякова считала своей главной задачей в деле утверждения и развития идей когнитивной лингвистики.

Однако, мало кто знает о роли Е.С. Кубряковой в руководстве и консультировании диссертационных тем, связанных с развитием когнитивного терминоведения.

Когнитивный поворот в терминоведении в значительной степени был подготовлен работами Е. С. Кубряковой, которая всегда интересовалась проблемами терминологии, представляющей богатый материал для проверки методов и приемов когнитивно-дискурсивного подхода в лингвистике.

В конце 80-х годов прошлого века Е. С. Кубрякова была научным консультантом по докторской диссертации В.Ф. Новодрановой «Латинские основы медицинской терминологии», где с позиций когнитивного подхода анализировался процесс становления терминологической лексики медицины на базе именной словообразовательной системы общелитературного латинского языка. Сопоставление двух систем (общелитературной и терминологической) позволило показать, как происходит перестройка ядра и периферии в словообразовательной системе за счет изменения

значений и позиций внутри системы, как категориальные смыслы, заложенные в категориях общелитературного языка, субкатегоризуются, как развиваются новые смыслы, расширяются границы категории. В работе получила реализацию идея Е.С. Кубряковой о когнитивной природе производного слова «В результате сплава или слияния величин из двух разных категорий и разных ментальных пространств сформированная гибридная структура (производное слово) представляет собой итог особой когнитивной операции по осмыслению опыта, состоящей не только в установлении связующего звена между разными пространствами (...), но и в образовании (объективации) новой структуры знания...» [Кубрякова 2004: 345-346]

Идеи, заложенные в диссертации В.Ф. Новодрановой, получили дальнейшее развитие в монографии «Именное словообразование в латинском языке и его отражение в терминологии» (2008 г.), предисловие к которой написала Е.С. Кубрякова. Оценивая исследование, Е.С. Кубрякова написала: «Фактически монография открывает широкие горизонты как для описания процессов эволюции словообразования в разных языках, так и для понимания разных этапов становления языков для специальных целей в когнитивном аспекте» [Новодранова 2008: 7-9].

В 90-х годах прошлого века Е. С. Кубрякова была научным консультантом по кандидатской диссертации Л. С. Рудинской «Современные тенденции развития гематологической терминологии (на материале английского языка)», которая в 1997 году была защищена в Институте языкознания РАН. Уже здесь был разработан новый подход к представлению конкретной терминологической системы в виде фрейма, внутри которого складываются специфические иерархические отношения, выявлена зависимость языкового оформления от концептуальной структуры термина и его места в системе, показана роль языковой личности в формировании терминологии.

В 2000 году Елена Самойловна консультировала кандидатскую диссертацию соискательницы Л. Ф. Ельцовой «Концепты пространства в медицинской терминологии», которая была защищена в Институте языкознания РАН. В работе был использован когнитивный подход, предполагающий понимание концептов пространства как оперативных единиц сознания, а в случае их объективации языковыми формами, как оснований значения языковых знаков. Фиксация пространственных представлений в языке базируется на простейшей концептуальной структуре, сформированной в актах восприятия. Е.С. Кубрякова в первом разделе своей книги «Язык и знание» определила концепт пространства как особый когнитивный примитив. При этом она справедливо отмечала необходимость выхода «за границы лингвистической компетенции» [Кубрякова 2004: 460].

Именно в подобном расширении категориальной базы, по ее словам, состоит суть когнитивного подхода к проблеме понимания пространства человеком. Когнитивная лингвистика ставит вопрос, как отражается представление человека о пространстве в языке и ищет на него ответы.

Большой интерес Елена Самойловна проявила к диссертационной работе И. В. Духаниной: «Изменения семантики префиксов при переходе слов из литературной сферы в терминологию», которая была защищена в Тамбовском университете в 2001 году (научный руководитель – В.Ф. Новодранова). В исследовании используется когнитивный подход, в частности, метод прототипической семантики, давший возможность выявить объемы значений префиксов и провести их структуризацию с выделением ядра и периферии семантической структуры. В диссертации показана специфика отношений между литературным языком и языком науки.

В 2003 году в диссертационном совете Института языкознания, заместителем председателя которого по специальности «Теория языка» долгие годы являлась Е. С. Кубрякова, были защищены три диссертации по терминоведению, две докторских - С. Л. Мишлановой и Т. В. Дроздовой и одна кандидатская - Т. В. Куркиной. В докторской диссертации С. Л. Мишлановой анализируются основные тенденции развития терминоведения и его когнитивного направления, принципы анализа терминологического знания, проблемы дискурса как объекта когнитивного терминоведения, описывается его деятельностьная природа.

Е. С. Кубрякова была научным консультантом докторской диссертации Т. В. Дроздовой «Научный текст и проблемы его понимания», которая была выполнена в рамках когнитивно-дискурсивной парадигмы знания, трактующей текст как явление когнитивное и одновременно коммуникативное, возникающее как результат дискурсивной деятельности. В диссертации по-новому интерпретируется процесс понимания научного текста, в котором выделяется такой его этап, как предпонимание и определяется когнитивный механизм этого процесса - инференция. По материалам диссертации была опубликована монография Т.В. Дроздовой «Проблемы понимания научного текста» (2003), к которой Е.С. Кубрякова написала предисловие [Дроздова 2009: 5-6], отразив в нем исходные принципы когнитивно-дискурсивной парадигмы лингвистического знания: любое языковое явление – любая категория, языковая единица или форма – это известный компромисс между требованиями когниции и условиями коммуникации. Е.С. Кубрякова отметила также, насколько важным для понимания текста является знание специальной терминологии, отражающей концептуальную систему специальной области знания, и насколько своеобразен каждый тип научного текста в этом отношении.

Защита кандидатской диссертации Т.В. Куркиной «Когнитивные основы наименований компонентов действующих веществ лекарственных растений» под председательством Е. С. Кубряковой стала настоящим полем боя между когнитивистами и терминологами, работающими в традиционном направлении. Это было время, когда все еще нужно было отстаивать принципы когнитивно-дискурсивного подхода, и диссертантка при поддержке Елены Самойловны успешно защитилась.

В 2004 году Е.С. Кубрякова написала «Отзыв на автореферат диссертации И.Г. Гусевой «Когнитивно-дискурсивный анализ межотраслевой экологической терминологии в области рыбного промысла (на материале английского языка), которая была защищена в Институте языкознания РАН. В своем отзыве Е.С. Кубрякова отметила плодотворность когнитивно-дискурсивного подхода в сфере исследования терминологии: если собственно когнитивный подход позволил представить весь изучаемый материал с помощью фреймов, то дискурсивный подход обогатил данные о самом материале анализа и позволил судить не только о номенклатуре имеющихся терминов, но и об их функционально-семантических преобразованиях в тексте. Диссертация была одной из первых, в которых так ясно был осуществлен концептуальный анализ терминологии.

Е.С. Кубрякова приняла участие и в разработке теории языков для специальных целей - этой основополагающей категории когнитивного терминоведения, которой была посвящена докторская диссертация О. А. Зябловой «Принципы исследования языка для специальных целей» (2005 г.), научным консультантом которой выступила Елена Самойловна. В диссертации впервые были выделены этапы развития терминоведения - докогнитивный и когнитивный, определена когнитивная сущность термина и дана новая дефиниция термина, как результата взаимодействия когниции и коммуникации в профессиональной деятельности, как единицы языкового и специального знания. В работе также впервые было сформулировано новое определение понятия «язык для специальных целей» (LSP), лингвистической составляющей которого является не только терминология, но и весь лексический состав определенной специальной области знания.

Когнитивное терминоведение связано с разработкой центральных для когнитологии понятий – категоризации, концептуализации и конструирования картины мира. В разработке этих проблем на материале медицинской терминологии приняла участие Е. В. Бекишева, защитившая в Институте языкознания РАН докторскую диссертацию «Формы языковой репрезентации гносеологических категорий в клинической терминологии» (2007 г.) (научный консультант В. Ф. Новодранова). Е. С. Кубрякова поддерживала эту работу и давала советы по поводу формулирования ее те-

мы. В диссертации впервые выделены этапы развития медицинского терминоведения, разработана типология категорий, лежащих в основе номинации в медицинской терминологии, показана интеграция категориальных признаков в концептуальном содержании клинических терминов и формулировок диагнозов. Работа является важной вехой не только в развитии когнитивного терминоведения, но и когнитивной лингвистики в целом. По материалам диссертации была издана монография «Категориальные основы номинации болезней и проблем, связанных со здоровьем» (2007).

Трудно перечислить полный список диссертаций, защищенных под руководством Е. С. Кубряковой или поддержанных ею полезным советом, теоретической мыслью, человеческой щедростью. Трудно оценить то влияние, которое оказали на развитие лингвистической мысли в нашей стране и за рубежом ее идеи, фундаментальные научные разработки, ее многочисленные труды. Трудно представить, какой глубокий след оставила Личность Елены Самойловны в каждом из нас, в ее учениках и продолжателях. Она остается с нами, до сих пор являясь самым цитируемым автором в нашей стране.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бекишева Е.В. *Категориальные основы номинации болезней и проблем, связанных со здоровьем: монография*/ под ред. проф. В.Ф. Новодрановой. – Самара, 2007. – 250с.
2. Бекишева Е. В. *Формы языковой репрезентации гносеологических категорий в клинической терминологии*. Автореф. дисс. ... докт. филол. наук. М, 2007.
3. Гусева И.Г. *Когнитивно-дискурсивный анализ межотраслевой экологической терминологии в области рыбного промысла (на материале английского языка)*. Автореф. Дисс.... канд. Филол. наук. М., 2003.
4. Дроздова Т. В. *Научный текст и проблемы его понимания*. Автореф. дисс. ... докт. филол. наук. М., 2003.
5. Дроздова Т.В. *Проблемы понимания научного текста*: моногр. – 2-е изд., испр. – Астрахань, 2009. – 224с.
6. Духанина И. В. *Изменения семантики префиксов при переходе слов из литературной сферы в терминологическую*. Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. М, 2001.
7. Ельцова Л. Ф. *Концепты пространства в медицинской терминологии*. Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. Рязань, 2000.
8. Зяблова О. А. *Принципы исследования языка для специальных целей*. Автореф. дисс. ... докт. филол. наук. М., 2005.

9. Кубрякова Е.С. *Язык и знание: На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира.* – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 560с.
10. Кубрякова Е.С., Дроздова Т.В. Ключевые понятия науки с когнитивной точки зрения // *Когнитивная лингвистика: новые проблемы познания: сб. науч. тр.* / под ред. Л.А. Манерко. – М.: Рязань, 2007. – Вып. 5. – с. 8-13.
11. Куркина Т.В. *Когнитивные основы наименований компонентов действующих веществ лекарственных растений.* Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. М., 2003.
12. Мишланова С. Л. *Термин в медицинском дискурсе (образование, функционирование, развитие).* Автореф. дисс. ... докт. филол. наук. М., 2003.
13. Новодранова В.Ф. *Именное словообразование в латинском языке и его отражение в терминологии.* М., 2008. – 328с.
14. Новодранова В. Ф. *Латинские основы медицинской терминологии (именное словообразование).* Автореф. дисс. ... докт. филол. наук. М., 1989.
15. Рудинская Л. С. *Современные тенденции развития гематологической терминологии (на материале английского языка).* Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. М., 1997.

УДК 811.163.41(091)
81:929 Kolarović E.
Прегледни рад
Примљен: 21.03.2017.
Прихваћен: 15.12.2017.

Данко М. Шипка

(Државни универзитет Аризоне,
Феникс, САД)*

У СЈЕНИ ВУКОВИХ РЕФОРМИ (О ЕМАНУИЛУ КОЛАРОВИЋУ И ЊЕГОВИМ ПРЕДЛОЗИМА)

Аутор разматра предлог реформе писма који је почетком 19. вијека изнио Емануил Коларовић у Летопису Матице српске. Показане су сличности са Вуковим пројектом реформе, али и виши ниво лингвистичке и педагошке анализе. Све ово упућује на потребу комплекснијег поимања стандардизације српскохрватског језика, за шта се још шездесетих година двадесетог вијека залагао Меша Селимовић.

Прва половина прошлог вијека најбурније је раздобље у формирању српскохрватског стандардног језика – посебно на српској страни. У центру свих догађања налазиле су се Вукове реформе, којима је утемељен систем данашњег стандардног језика. Но, посматрано из другог угла – развоја науке која тај систем (пр)описује, чини се да ствари нису тако једноставне. Ту се понајприје свима познате дилеме изнесене у Селимовић 1967, гдје је указано на негативне посљедице раскидања са дотадашњом традицијом. Дјеловање Емануила Коларовића, којим се ова цртица бави, још је један прилог потреби да се период формирања српскохрватског стандардног језика схвати као знатно компликованији процес од онога што је годинама постулирала вуковска традиција величања прекида с традицијом.

Емануил Коларовић није био забиљежен двијема општим енциклопедијама насталим за вријеме народне власти у бившој Југославији (Југославенски лексикографски завод 1977–1988 и Просвета 1985), непосредно прије времена кад се славило „два века Вука“. Податке о њему налазимо

* danko.sipka@asu.edu

тек у Матица српска (1972: III, 213). Ту се, уз основне податке о његовој породици и животу помиње неколико радова објављених под различитим именима у Додацима Давидовићевих Новина српских, а који су његов прилог тада актуелној препирци о језику и писму, те два рада објављена у Летопису Матице српске: *Србска народна музика от неколико Србски народни песама и игара* и *Неколико предложенија сврх азбуке српског језика*. Овај је посљедњи рад, Коларовићево главно дјело, за нас и најзанимљивији. Ни у литератури, како видимо из поменутог Лексикона, његов рад није нашао већег одјека – у наведеном извору наводе се свега три рада гдје има података о Коларовићу. Помињање тога аутора у Стојановићевој књизи о Вуку (Стојановић 1924: 211–212, 215, 224, 456–457) симптоматично је за званични став о цијелом низу дјелатника тог времена. Како се посматра развој стандарда, њима се даје скривито мјесто под пешевима Великог Вука.

Сматрамо да би у праћењу наше науке о језику ствари требало поставити нешто друкчије, и да Коларовићеви приједлози за графијску реформу (Коларовић 1827) завређују знатно већу пажњу.

Већ укупна структура Коларовићевог рада показује висок степен систематичности и утемељености. Послије увода, гдје се разматра стање у пракси и образлажу потребе дјеловања, аутор наводи опште принципе односа графем – фонем, па прелази на предлагање и образлагање реформе и свега оног што уз њу иде, да би на крају извео закључке. Рад је параграфисан, а дијелови се тијесно уклапају један у други. Слијед чињеница природан је и непротиврјечан.

У тако организованом раду посебно се истичу двије особине. Прво, кохерентност процеса аргументовања и изношења реформе и, друго, ширина питања која су обрађена.

У својој аргументацији Коларовић иде од општег ка појединачном. Он износи четири општа захтјева која добар графијски систем мора да задовољи:

- 1) изобилност – сваки фонем треба да има свој графем,
- 2) прецизност – сваки фонем треба да има само један графем,
- 3) постојаност – сваком графему треба да одговара само један фонем без обзира на његов положај,
- 4) простота – сваки графем треба да обиљежава само један фонем.

(Он, разумије се, не говори о фонемима и графемима, него употребљава термине *тон* и *писме*.)

Уз то, он наводи и шта треба да задовољи сваки графем у чисто визуелном погледу.

За све се наводе примјери и образложења. Сами принципи нису ништа ново ни значајно (истим се принципима руководио, између осталих, и

Вук). Оно што је битно, јесте начин на који су они представљени и објашњени.

Пошто су изнесена општа начела, анализира се словенска азбука, која треба да послужи као основ за стварање нове. Коларовић, дакле, традицију не одбацује у потпуности, него је мијења, баштинећи оно што је примјерено захтјевима савремености. У том су дијелу прецизно разграничени они графеми који не задовољавају изнесене опште принципе, а стаје је чак и табеларно представљено.

Затим се прелази на анализу фонема њему савременог језика. За обиљежавања тог фонемског инвентара, он преузима 23 словенских и уводи 5 нових, па тако добивамо 28 графема, које одговарају нашим данашњим словима без *ф* и *и*. И у садржинском погледу Коларовић је, дакле, значајан јер уводи графем *х* прије Вука.

Уз то, он уводи и 4 друга графема потребна за обиљежавања фонема у ријечима страног поријекла: *φ*, *ν*, *χ*, *θ*, образлажући то потребама наставне праксе (није ли то приметак примијењене лингвистике?).

У наредном дијелу даје се подјела фонема, која, опет, служи као основ приједлогу за њихово низање од оних што су лакши за изговор ка онима што су тежи. И то се образлаже наставном праксом: „Кад је дете већ упамтило све јасногласне и нејасне самогласне, лако ћемо га обавести и у нејасним согласнима...“ (Коларовић 1827: 125). Тиме је Коларовић занимљив не само за развој лингвистике него и дидактике.

Ширину питања које је аутор имао у виду показује и чињеница да он предлаже и имена за графеме. Занимљиво је да тај проблем нису рјешавали ни творци дуго година важећег правописног приручника (Матица српска/Матица хрватска 1960). Његово је рјешење добро образложено и веома једноставно. Вокале треба звати вокалом самим (а, е...), а свима осталим треба придодати једно е (бе, ве...). Не видимо зашто се оно не би могло прихватити и данас. Задивљује чињеница да се аутор позабавио и фонтовима – визуелним изгледом графема, па је занимљив и из перспективе историје примијењене ликовне умјетности.

Занимљив је такође дио гдје се обрађује обиљежавања акценатских знакова. Он разликује четири наша данашња акцента, али их обиљежава понешто различитим знацима. Овај је вид Коларовићевог дјеловања занимљив за историју акцентологије, а та је област већ побуђивала пажњу сербокроатиста (в. Пецо 1980).

За биљежења фонема *р* иза или испред вокала који иде у други слог, предлаже се писање апострофа (нпр. *за'рдјати*, *вр'ови*).

Посебно је занимљив Коларовићев прилог српскохрватској лингвистичкој терминологији: тон (фонем), писме (графем), јасногласно (вокал), нејасногласно (консонант), озвучај (акценат), дугачки запети (дугоузла-

зни), дугачки савијени (дугосилазни), кратки запети (краткоузлазни), кратки оштри (краткосилазни)... И та је област истраживана (Караца, 1983), па би требало обратити пажњу и на Коларовића.

Коларовић, дакле, нуди образложену и прецизном научном методологијом тог времена изведену реформу писма. Она се, по томе шта се мијења, у основи поклапа с Вуковом, па из тог становишта и није занимљива (Вук је своју реформу предложио раније). Но, с обзиром на начин како је изведена, припада јој посебно мјесто у заснивању сербокроатистике. У Коларовићев рад као да се истовремено слиле, с једне стране, вриједности званичне културе Срба у јужној Угарској, и, с друге стране, потребе новог цивилизацијског круга на југу. Први је утицај изњедрио изузетно прецизан и образложен начин предлагања реформе, а потоњи дјеловао на то да се реформа изведе. Тако је Коларовић занимљив и у контексту сукоба Вук – Матица. Он, наиме, показује да се све не може посматрати кроз црно-бијеле наочари, јер на обје стране постоје вриједности. Овдје имамо у виду нешто више од пуког помињања неуспјелог Мркаљевог покушаја (што је у историјским разматрањима честа пракса, видјети, нпр. Павловић, 1964).

Вратимо ли се, на крају, Селимовићу, можемо рећи да је Коларовићев рад, као и дјеловање многих других што су незаслужено остали у сјени Вукових реформи, веома добар примјер како смо с Вуком много добили, али понешто и изгубили.

ЛИТЕРАТУРА

- Југославенски лексикографски завод 1977–1988: *Опћа енциклопедија* (треће издање), Загреб: ЈАЗУ.
- Караца 1983: Мевлида Караца, *Извори српскохрватске граматичке терминологије – улога и мјесто Вука Караџића у њеном формирању и стандардизацији*, Сарајево: Институт за језик и књижевност
- Коларовић 1827: Емануил Коларовић, „Неколико предложенија сврх азбуке сербског језика“, *Летопис Матице српске*, књига 3¹.
- Матица српска (1972) *Лексикон југословенских писаца*, Нови Сад: Матица српска.
- Матица српска/Матица хрватска 1960: *Правопис српскохрватског књижевног језика*, Нови Сад – Загреб: Матица српска/Матица хрватска.
- Павловић 1964: Миодраг Павловић, *Вук Ст. Караџић*, Нолит: Београд
- Пецо 1980: Асим Пецо, *Акцентологија српскохрватског језика*, Београд: Научна књига.
- Просвета 1986: *Мала Просветина енциклопедија*, Београд: Просвета.

¹ Хвала Божидару Ковачеку што ми је на тај рад указао.

Селимовић 1967: Меша Селимовић, *За и против Вука*, Београд: БИГЗ.

Стојановић 1924: Љубомир Стојановић, *Живот и рад Вука Стефановића Караџића*, Београд: БИГЗ (1987, фототипско издање из 1924).

Danko Šipka

IN THE SHADOW OF VUK STEFANOVIĆ KARADŽIĆ'S REFORMS
(ON EMANUIL KOLAROVIĆ AND HIS PROPOSALS)

Summary

The author discusses the proposals for a reform of the Serbian Cyrillic script advanced by Emanuil Kolarović in a periodical published by Matica srpska, the institution that is habitually seen as a major opponent of Vuk Stefanović Karadžić's program of reforms. The author demonstrates similarities of this proposal with Karadžić's program of reforms coupled a linguistically and pedagogically more advanced manner of argumentation. This particular episode in the history of Serbo-Croatian points to the need of a more diversified view of standardization.

ПРИКАЗИ И ОСВРТИ

Ђорђе Оташевић (Београд)

Рајна Драгићевић (ур.): ПУТЕВИМА РЕЧИ : ЗБОРНИК РАДОВА У ЧАСТ ДАРИНКИ ГОРТАН ПРЕМК. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду – Катедра за српски језик са јужнословенским језицима, 2017, 654 стр.

Зборник је посвећен професорки Даринки Гортан Премк, уваженом српском лексикографу и лексикологу, оснивачу Лексикологије као универзитетског предмета на Универзитету у Београду у част њеног осамдесетог рођендана. Зборник садржи радове колега, сарадника и пријатеља др Даринке Гортан Премк из свих већих лингвистичких центара у Србији, али и из Македоније, Хрватске, Аустрије, Русије и Америке. Скоро сви радови у вези су са дугогодишњим интересовањима Даринке Гортан Премк, а то су лексикологија, лексикографија, деривациона семантика, као и граматика у синхронијској и дијахронијској равни, те области које се граниче са лексикологијом, а то су фразеологија, стилистика и прагматика, чиме су аутори исказали своје велико уважавање и љубав према професорки Гортан Премк.

Након *Уредничке белешке* (стр. 11) следи *Биографија проф. др Даринке Гортан Премк* (13–14) и *Библиографија проф. др Даринке Гортан Премк* (15–37), коју је урадила Марија Ђинђић.

Први блок радова носи назив *Допринос Даринке Гортан Премк српској лингвистици*. У њему је детаљно приказан велики допринос Даринке Гортан Премк српској лингвистици. Указано је на њена широка интересовања, пре свега из семантичких области, али и из граматике, из перспективе савременог српског језика, као и из визуре историје српског језика. У раду *Лексиколошка истраживања Даринке Гортан Премк* Рајне Драгићевић (41–52) износе се најважније поставке лексиколошких истраживања Даринке Гортан Премк. Истиче се да је она први лексиколог у српској лингвистици у правом смислу те речи. Конципирала је и Лексикологију као универзитетски предмет на Катедри за српски језик Филолошког факултета Универзитета у Београду.

У раду *Допринос проф. др Даринке Гортан Премк српској лексикографији* Марине Спасојевић (53–72) представљају се, с једне стране, резултати рада проф. др Даринке Гортан Премк у изради речника српског језика, пре свега, дескриптивних (Речника САНУ), али и специјалних речника, дакле, њен рад на практичној лексикографији. С друге стране, разматрају се питања и проблеми практичне лексикографије које је она решавала у својим бројним студијама, доприносећи тако унапређењу лексикографске праксе, али једнако и развоју теоријске лексикографије, и лексикологије, те радови о историји, стању и развоју српске лексикографије. На крају рада је дат детаљан преглед учешћа др Даринке Гортан Премк у изради Речника САНУ (68–72).

Александра Марковић у раду *Граматичка истраживања Даринке Гортан Премк* (73–90) даје преглед граматичких истраживања Даринке Гортан Премк. Монографија и радови посвећени граматичким питањима представљени су према тематским областима. Указано је на најчешће обрађивану проблематику (падежну), на теоријски оквир у ком су вршена истраживања (Белићево учење о синтагми), на методолошку доследност у примени семантичко-синтаксичке анализе грађе из дијакхронијског и синхронијског угла, као и на најважније закључке и резултате.

У раду *Даринка Гортан Премк као историчар језика* (91–106) Александар Милановић истиче да је Даринка Гортан Премк у монографији *Акузативне синтагме без предлога у српскохрватском језику* (1971) као кључни фактор за развој форме, семантике и функције акузативних синтагми без предлога у историји нашег језика издвојила експанзију предлошко-падежних конструкција. Као синтаксичар, тј. граматичар, она је заправо превасходно семантичар, који пуну пажњу посвећује пре свега значењу управних речи синтагме у нашем језику и другим словенским језицима. Милановић наглашава да при тумачењу узрока промена Даринка Гортан Премк махом предност даје унутрашњем семантичком развоју у односу на могућност спољашњих, тј. страних утицаја.

Другу целину, под називом *Лексикологија*, отвара рад Милорада Радовановића Градабилна vs неградабилна антонимија (109–119). У њему се расправља о оним појмовним и језичким појавама које се логички и лингвистички третирају као антоними – понајвише о терминолошком и суштинском разликовању тзв. „градабилних” и „неградабилних”, „степенованих” и „нестепенованих”, „скалираних” и „нескалираних”, те од ових другачијих или другачије именованих, антонима. У том смислу чини се и освртање на неке важније радове лексиколога, семантичара и когнитивиста, махом србиста, али и општих лингвиста (Грицкат, Гортан Премк, Драгићевић, Прћић, Шипка, Костић, Штасни, Лајонс, Лич, Палмер, Кемпсон, Лерер, Кац, Сапир, Крофт, Круз и др.). Закључује се да је у питању разгра-

ничење фазично (нејасно) по природи својој, при чему границе међу овим, наоко супротстављеним појавама, нису ни оштре ни јасне.

Милорад Дешић у раду *Кроатизми у једнотомном Рјечнику српског језика* (121–129) указује на присуство великог броја кроатизама у једнотомном Речнику српског језика. С обзиром на ту чињеницу, он је поставио више питања (шта је кроатизам?; да ли у такав речник треба уопште уносити кроатизме?; ако треба, како их представљати – као основне или споредне одреднице, са упућивачким или потпуним дефиницијама и сл.?; да ли кроатизме обележавати посебним квалификатором?) и на њих дао одговоре и предложио одређена решења.

У раду *Лексички слојеви словенског културног идентитета* (131–142) Данко Шипка представља епистемолошки конструкт изучавања културног идентитета у словенским језицима у три лексичка слоја: дубинском, који обухвата темељна појмовна разграничења у лексици, интеракцијском, који подразумева физички или међукултурни контакт са другим језицима (нпр. позајмице), те површинском, који укључује свесну друштвену интервенцију у лексици (нпр. лексичка норма). Методолошка основа овога рада лежи у домену лингвистичке антропологије и когнитивне лингвистике, али тако да се у одређеној постметодолошкој визури примењују све оне методолошке поставке које могу допринети решавању конкретних проблема. За сваки од издвојених слојева дају се могући правци теоријских и примењених истраживања.

Основни циљ рада *Прве речи и како их одредити: теоријско-методолошки проблеми у проучавању раног лексичког развоја* Јасмине Московљевић Поповић (143–156) јесте представљање различитих појава које карактеришу рани лексички развој, а које могу довести до недоумица како приликом утврђивања величине раног лексикона, тако и приликом одређивања обима и садржаја појмова, односно лексема које га сачињавају. Појаве које су анализиране укључују: фонетску варијабилност облика, статус ономотопејских речи и израза, употребу прото-речи, употребу сливених израза, појаву неологизама, појаву хипоекстензије и хиперекстензије и употребу непотпуних парадигми. Све појаве илустроване су примерима из корпуса српског раног дечјег језика. У завршном делу рада размотрено је како анализирани подаци и начини дефинисања уочених појава могу утицати на утврђивање обима и структуре раног лексикона, као и на формулисање адекватног теоријског објашњења за процес усвајања речи.

Драгана Вељковић Станковић у раду *Реификација човека у српском жаргону* (157–171) посматра метафтонимијски засновану реификацију људског у српском жаргону, насталу у сусрету двају најудаљенијих домена у оквиру Великог круга постојећег – *човека* и *предмета* (*човек је предмет ← неживо за живо*). Два супротстављена а паралелна процеса – деа-

нимација људског и анимација предметног света – базирана су на структурној и функционалној редукцији обају домена, захваљујући чему се, преко метафоре ЧОВЕК ЈЕ ПРЕДМЕТ Х, антропоцентрични мозаик човековог самопоимања (*човек је животиња, човек је биљка*) допуњава сагледавањем оних људских особина чији се „аналогани” могу наћи само у свету неживог.

У раду *Асоцијација у настави српског као страног језика* Весне Крајишник (173–185) указује се на моделе коришћења асоцијација у настави српског као страног језика. Најједноставнији модел је стварање асоцијативних парова лексема (на задати стимулус), чија је сврха очување активног лексичког фонда. Други модел представља ширење асоцијативне мреже у шири семантички контекст, са циљем креирања (шире) синтаксичке јединице – синтагме или реченице.

Рад Мариане Алексић *О галицизмима у савременом српском и бугарском језику (семантичка анализа)* (187–197) бави се заједничким галицизмима у српском и бугарском језику на синхронијском плану, односно након њихове адаптације и интегрисања у лексичке системе језика прималаца. Аутор усредсређује своју пажњу на широки распон дивергентности у значењу формално сличних лексема, која се креће од стилске неистоветности до семантичке искључивости.

За разлику од појединих аутора који сматрају да најпогоднији механизам лексичко-семантичке анализе апстрактне лексике на нивоу основних значења, убрајајући ту и придеве, представља теорија прототипа, Елизабета Бандиловска у раду *Примена на компонентијално-семантичката анализа врз материјал од македонскиот јазик (во знак на благодарност и почит кон личноста и делото на проф. Даринка Гортан Премк)* (199–211) показује да се дешифровање семантичке слике код описних придева веома успешно може постићи и помоћу компонентно-семантичке анализе, имајући у виду да: а) семантички садржај описних придева показује своју праву вредност значења само у оквирима именичне синтагме, репрезентујући могућност различитих номинација једне исте придевске лексеме екстензијом опсега значења по хоризонтали; б) у семантичком садржају описних придева долази до понављања одређених елемената структуре значења двају или више описних придева, што значи да се декодовање семантичког садржаја датог описног придева прави помоћу елемената (сема нижег ранга) семантичког садржаја другог описног придева. Показано је да се семантички садржаји описних придева на нивоу основних значења могу објаснити путем симултане примене теорије прототипа (с једне) и компонентно-семантичке анализе (с друге стране).

Поглавље *Синтагматски лексички односи, фразеологија* (213–271) садржи пет радова. Први од њих је рад Ољге Трофимкине *Библеизми јудо-*

ль плачевная и земля обетованная в русском и сербском литературных языках (215–222). У њему се анализирају два библијска израза чији је извор црквенословенски текст Библије и који се широко употребљавају и у српском и у руском књижевном језику. Њихово порекло и семантика су исти у оба језика, али ако у руском књижевном језику они чувају црквенословенски облик, у српском се употребљавају варијанте, где су црквенословенски замењени савременим српским речима.

На примеру материјала из дескриптивног Речника САНУ у раду *Правила спојивости у реализацији лексичког значења и начин њиховог представљања у дескриптивним речницима* Стане Ристић (223–230) представљени су типови информација о правилима спојивости у реализацији лексичких значења, са циљем да се лексикографски поступци и метајезик традиционалне лексикографије упореде са поступцима руске системске лексикографије. Закључено је да правила системског описа у српској традиционалној лексикографији нису строго дефинисана као правила у руској системској лексикографији.

У раду *О фразеологизму „набити се у ћутинце” : Лингвокултуролошки приступ* (231–243) Првослава Радића с лингвокултуролошког гледишта се анализира израз „набити се у ћутинце” (у значењу ’не говорити, нерадо одговарати’), забележен у делу србијанских моравских говора. Главни део рада посвећен је лексеми *ћутинци*, за коју аутор претпоставља да значи људе-вернике који се држе каквог заједничког кодекса, као дела верског ритуала, по коме је избегавање чина говорења, или ћутање (непроговарање), његов саставни део.

Гордана Штрбац у раду *Фразеологизми са значењем карактерних особина људи* (245–257) испитује фразеологизме којима се обележавају карактерне особине људи у савременом српском језику, као што су: *бити чиста чела, бити чистих руку, бити дебелих образа (дебела образа), имати образ као ђон, не да(ва)ти ни Богу тамјана, вук под јагњећом кожом, знати ђавола на селамет истерати, мудар (лукав) као змија* итд. с циљем да се утврди начин на који говорници српског језика концептуализују дате особине, које чине део сложене структуре личности. Анализа је показала знатну доминацију фразеологизама којима се човек квалификује с обзиром на племенитост, доброту и великодушност, као и учешће уобичајених појмовних механизма у њиховој концептуализацији – метафоре и метонимије, које понекад делују уједињено.

У раду *Принципи и методе лексикографске обраде фразеолошке грађе у описном речнику савременог српског језика* Наташе Вуловић (259–271) разматрају се начини и проблеми лексикографске обраде фразеолошке грађе у Речнику САНУ и примена фразеографске кодификације. Како се фразеолошке јединице разликују од лексема по начину формирања и

семантичкој специфичности, предмет истраживања јесте и однос задатих параметара обраде ових лема и лексикографске праксе, кодификација / некодификација структурно-граматичких варијаната, као и присуство / одсуство функционално-стилистичке квалификације.

Поглавље *Лексикографија* (273–337) садржи четири рада. Први од њих је рад Твртка Прћића *Какав нам специјализовани речник српског језика највише треба* (275–296). У овом раду износи се предлог за састављање специјализованог речника српског језика, под радним насловом *Речник лексичких мрежа српског језика*, чија би израда у потпуности била корпусно и компјутерски заснована. Након неколиких уводних напомена, у Одељку 2 разматрају се теоријско-методолошки аспекти Речника, који укључују његову општу карактеризацију и типолошку идентификацију, те приказ лексичких мрежа, које могу бити (1) парадигматске, са смисаоним односима синонимије, антонимије и хипонимије, (2) синтагматске, с колокацијама, и (3) творбене, с породицама речи. У Одељку 3 описана је обрада сва три типа лексичких мрежа у оквиру макроструктуре и микроструктуре Речника, а у Одељку 4 представљени су практични аспекти његове израде и изведбе. Одељак 5 доноси најважније закључке, уз осврт на још неке преко нам потребне специјализоване речнике.

У раду *Ка речнику језика фолклора* Иване Лазић Коњик (297–312) укратко су представљена досадашња проучавања језика српских народних песама и лексикографска обрада фолклорне лексике у дескриптивним речницима српског језика, а затим је истакнута потреба постојања специјалног речника језика српских народних песама (језика фолклора), посебно са становишта потребе наставног процеса. Даље су у раду обрађена основна методолошка питања његове будуће израде, макро- и микроструктуре (корпус, избор одредница, структура речничког чланка, типови информација и др. техничка решења).

Рад *Класификација школских речника српског језика Ђорђа Оташевића* (313–324) доноси класификацију школских речника на основу различитих параметара: језик корисника, узраст, семантизација, начин представљања материјала, општост, серијност, самосталност, медијум, формат, тип културе, ниво лингвистичког знања корисника, општеобразовни ниво итд.

Рад *Лексикографски поступак у Огледу Речника СКА (1944) и Речнику САНУ (на примеру обраде полисемних речи)* Ненада Ивановића (325–337) представља упоредну анализу лексикографског поступка у *Огледу Речника српскога књижевног и народног језика СКА* (1944) и у трећој књизи *Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ* (1965). Поред се методе обраде лексема *глава* и *глас* у оба речника на плану формулације значења (ширина и сложеност лексикографског описа,

еквиваленција речничког описа) и на плану организације и распореда значења у речничком чланку. У оквиру сваког плана поређења извршена је лексичкосемантичка и лексичкограматичка анализа чинилаца који мотивишу различите лексикографске приступе лексичком значењу у Огледу Речника СКА и Речнику САНУ III. Приказ ових чинилаца дат је у закључку рада.

Поглавље *Семантичко-деривациона истраживања* (339–473) садржи девет радова. У раду *Derywacja semantyczna* Зузане Тополињске (341–344) анализирају се семантичке промене утврђене у дериватима неколико одабраних заједничких словенских глаголских корена у пољском и у македонском језику, промене које су инспирисане разликама у природном, социјалном и културном окружењу и које резултирају разликама у концептуализацији света.

Вера Васић у раду *Семантичко-деривационом анализом до социокогнитивног концепта* (на примерима основних лексема лексичко-семантичке групе 'особа' у српском језику) (345–374) на примерима семантичко-деривационих гнезда основних лексема из лексичко-семантичке групе 'особа' настоји да утврди да ли се семантичко-деривационом анализом датих лексема може утврдити социокогнитивни концепт референта који именују. У том циљу прво је предочена структура семантичко-деривационих гнезда, а након утврђивања основних критерија у конституисању значења семантичка структура основних лексема, те типични семантичко-деривациони обрасци (деривати индуковани доминантним диференцијалним семама 'узраст' и 'пол'; деривати индуковани семом 'субјективна оцена'). Добијени подаци искориштени су за конструисање семантичке мреже основних лексема, а ова за утврђивање основних компоненти социокогнитивних концепата. У закључку је изведена оцена да је семантичко-деривациона анализа довољно поуздан методолошки поступак за утврђивање социокогнитивних концепта у датој језичко-културној заједници.

Рад *Деривациони интернет* Бранка Тошовића (375–385) посвећен је језику интернета, његовим језичким нивоима и језичким дисциплинама које их проучавају, структури мрежне творбе речи и корпусу за истраживање. У раду се покушава наћи одговор на питање колики је и какав творбени потенцијал веба, колико се у њему испољава творбена креативност и каква је природа деривационих иновација (јединица, поступака и модела).

Предмет рада *Суфиксална синонимија у српском језику* Гордане Штасни (387–398) јесте суфиксална синонимија као семантичка релација која се остварује међу јединицама нижега ранга од речи. У раду се полази од утврђивања семантичких и деривационих правила којима се регулише суфиксална синонимија на примеру деривата који припадају категорији агентивних именица мушкога рода. Истовремено се утврђују семантичке

категорије именица које су настале по истом творбеном моделу и изведене истим суфиксима, али са различитом функцијом и различитом денотацијом: са обележјем живо [+], људско [+], masculinum [+] – nomina attributiva, nomina professionis; и са обележјем живо [-], људско [-], masculinum [+] – nomina instrumenti, nomina actionis, nomina loci. Утврђени су чланови који образују синонимни низ и доминантан суфикс међу њима, као и критеријуми за идентификацију прототипичног суфикса у посматраној парадигматској вези.

У раду *Глаголи кретања помоћу превозног средства – Лексичко-семантичке и творбене карактеристике* Душанке Вујовић (399–414) представљају се лексичко-семантичке особине једне невелике лексичко-семантичке групе глагола који означавају човеково кретање помоћу превозног средства. У фокусу пажње су глаголи *бродарити*, *бродити*, *галопирати*, *јахати*, *једрити*, *јездити*, *касати*, *клизати се*, *крстарити*, *летети*, *педалирати*, *пилотирати*, *пловити*, *путовати*, *санкати се*, *скијати се*, *сплавирити*, *шофирати*, *таљигати (се)*, *веслати*, *возити (се)*.

На деривационом гнезду лексеме *брат* у *Српском рјечнику* Вука Ст. Карацића у раду *Семантичко-деривационо гнездо лексеме брат и његове културолошке импликације* у *Српском рјечнику Вука Ст. Карацића* Јасмине Дражић (415–426) испитује се продуктивност семантичких реализација и њихова хијерархизација у семантичкој структури ове лексеме. Циљ рада је да се сагледа значај и место брата у друштву с почетка 19. века, као и културолошки оквир за који се претпоставља да је један од генератора у процесу творбе и номинације особа, радњи и скупина мотивисаних датом лексемом. Компаративни аспект анализе односи се на идентификацију забележених информација о семантичко-деривационом гнезду лексеме *брат* у Вуковом *Рјечнику* и савременог стања презентованог у *Семантичко-деривационом речнику*. Основна је хипотеза да временска дистанца између два синхронијска пресека имплицира како постојаност одређених значења, тако и померање појединих семантичких компоненти, које се одражава на инвентар лексичких јединица у једном семантичко-деривационом гнезду.

У раду *Семантичко-деривациони речник српскога језика – модел за семантичко-деривациони речник турџизама у српском језику* Марије Ђинђић (427–440) испитују се могућности по којима су принципи *Семантичко-деривационог речника српскога језика* узети као модел за прављење *Семантичко-деривационог речника турџизама*. Овако направљен речник турџизама представља важан инструмент за морфолошко-семантичка истраживања овог слоја лексичког фонда српскога језика.

Рад *Деривационо гнездо придева бео у српском језику* Мирјане Илић (441–459) бави се творбеном сегментацијом речи изведених од придева *бео* у српском језику. Анализом су обухваћене лексеме које су различитим

творбеним процесима: префиксације, суфиксације, композиције, конверзије, дале нове речи од овог придева. С обзиром на то да је семантички садржај речи пропорционалан са њиховом продуктивношћу у деривационим процесима, анализирано је који ће део семантичког садржаја бити продуктиван у дериватима.

Предмет рада *Народни називи воћака у српском језику у свјетлости важнијих творбених модела* Неђа Јошића (461–473) јесу творбеним аспектима српске народне воћарске терминологије. У њему су дати важнији творбено-семантички параметри који су имали пресудан значај при именовању воћака на српском етничком поднебљу, предочене су специфичности појединих видова именовања и дати важнији творбени типови као својеврсни кључ за њихова бројна и разноврсна имена.

Поглавље *Семантика, прагматика* (475–494) отвара рад Милоша Ковачевића *Стилски маркиране конструкције корекције у српском језику* (477–494). У њему су анализирани стилски маркиране конструкције корекције. Из анализе су искључени сви типови структура које се у литератури подводе под корекцију као стилску фигуру, будући да су те структуре граматикализоване. Стилски маркираним конструкцијама корекције сматрају се само неграматикализоване форме корекције, форме које се не могу подвести под граматичке структуре супротних и експланативних конструкција. Анализа је provedена на богатом корпусу публицистичког стила савременог српског језика. У раду су први пут у стилистици издвојени и са структурног и семантичко-стилистичког становишта описани модели чисто стилистичких корективних конструкција.

Рад Душке Кликовац *О употреби заменичких прилога за време онда и тад(а)* (495–516) посвећен је семантици одн. употреби заменичких прилога *онда* и *тад(а)*. Најпре су размотрене особености заменичких прилога за време у односу на оне за место, а затим су, на основу корпуса, реконструсане значењске мреже прилога *онда* и *тад(а)* и анализирани семантички односи међу њима. Утврђено је да се семантика прилога *онда* развија у две линије. У првој је он у исто време егзофорички и ендофорички (анафорички) – означава време које је удаљено од садашњости, при чему из контекста мора бити јасно које је тачно време у питању. Друга линија, која је неупоредиво продуктивнија, заснована је на значењу сукцесивности двеју ситуација, која се може метафорички пресликати и у апстрактне домене – условљености, узрочности (у стварности или у епистемичком домену), набрајања и редоследа по важности. *Тад(а)* се типично употребљава анафорички, што подразумева поклапање, тј. истовременост двеју ситуација. У тим својим типичним значењима *онда* и *тад(а)* су дистинктивни. Међутим, и један и други прилог „цуре” у семантичку мрежу оног другог – када *онда* означава истовременост, а *тад(а)* сукцесивност; у тим случа-

јевима су семантичке разлике међу њима само у нијанси или потпуно нестају.

Бог је на прави начин сачинио наш словенски језик, јер све што Бог ставори добро је веома назив је рада Гордане Јовановић (519–525), првог у поглављу *Дијахронијска истраживања*. У раду, се на основу *Старих српских записа и натписа* Љубомира Стојановића анализира наше старо писано наслеђе. наводи се шта је извод, шта су редакције, какав је био однос према грчком језику, како су наши стари писци звали језик на који су преписивали или на коме су писали и др.

У раду *Из историјата једног српског лингвистичког термина (позајмљеница – једна позајмица која се не узима позајмице)* Јасне Влајић Поповић (527–536) дат је преглед посведочености српског лингвистичког термина *позајмљеница*, као и његових синонима *позајмица* и *посуђеница*, у релевантним описним и стручним термилошким речницима српског и српско-хрватског језика. За сва три се као кључне показују још необјављене потврде у предстојећим томовима РСАНУ (бр. 20 и 21), а само за данас стандардни термин *позајмљеница* битан је и један лексикографски нерегистрован помен из 1913. године. Затим су анализирани и тумачени разлози узмицања термина *позајмица*, све до средине XX века веома фреквентног, пред дотле слабије посведоченим *позајмљеница*. На крају је закључуно да се за потребе историјске лексикологије, чак и оне која се бави речима релативно новијег датума, постојећи лексикографски извори не могу сматрати поузданим сведоцима настанка и развоја речи.

Марта Бјелетић је у раду *Лексикографска обрада с.х. глагола капати 'stillare' (полусемија или хомонимија?)* (537–548) анализираlexикографску обраду глагола *капати* у два описна речника српско-хрватског језика, Речнику ЈАЗУ и Речнику САНУ. Установљено је да оба речника дефинишу исто основно значење ('капати кап по кап'), али да се дијапазон секундарних значења не поклапа у потпуности. То је условљено, с једне стране, концепцијским разликама двају речника, а с друге – различитим бројем расположивих дијалекатских извора из којих су црпена значења разматраног глагола. Рад представља увод у шире проучавање семантике континуаната псл. **kapati*, које би могло допринети утврђивању коначног порекла овог етимолошки проблематичног прасловенског глагола.

Преглед садржаја лингвистичких састанака који су под руководством А. Белића држани у Институту за српски језик САНУ дат је у раду *О лингвистичким састанцима у Институту за српски језик САНУ (од 24. 10. 1952. до 12. 5. 1958. године)* Милице Радовић Тешић (549–560). Посебно је приказана жива дискусија која се на тим састанцима одвијала и именовани су учесници у дискусији. Међу њима су и најпознатија имена српске лингвистике.

Последња целина, *Морфологија, синтакса и правопис*, почиње радом Бранке Тафре *Граматичка полисемија* (563–575), у коме је граматичкој полисемији приступљено с лексикографског становишта. На изабраним примерима је показано лексикографско нераумевање распада полисемије граматичких категорија и лексикализације појединих облика.

У раду *Један пример развојне дијалектике у тумачењу језичких јединица у синтакси* (577–582) Живојин Станојчић наглашава нужност лингвистовог враћања у нека ранија, изван његових, времена и у случајевима појаве новог у језичким тумачењима. На паралели тумачења која у домену синтаксе реченице (и синтагме) дају „модерни” граматичари и оних која дају „традиционални” граматичари, аутор указује на чињеницу да се то „враћање” – природом „подсвесног” граматичког мишљења – ипак врши, чак и када се експлицитно не констатује. Рад указује и на чињеницу природне спирале достигнућа, базиране и на постојећим граматичким делима, али и на потребу чувања традиционалног појмовног апарата кад је реч о граматичким класификацијама и њиховим терминологијама.

Радоје Симић и Јелена Јовановић Симић у раду *О неким аспектима граматичког и физичког времена у структури српског језика* (583–593) бавили су се неким још нерешеним питањима у значењима глаголских облика у српском језику. Ту се пре свега мисли на значења тзв. пређашњих времена – аориста и имперфекта. Од многих покушаја у србистици издвојили су схватање Јована Вуковића, који је теоријом о тзв. временским одсецима најближи истини о овом проблему. Аутори су пошли од постулата да је идеја о основном значењу њиховом теоријски одржива и најприхватљивија као теза о значењу прошлости у садашњем одсеку времена. Ова теза одговара филозофском одређењу времена као пандана просторних односа, јер се и једни и други везују за материју и њено кретање. Перцептивна база трпи у когнитивним процесима извесне измене, те тако појам простора и симултане егзистенције предмета и слика њиховог размештаја са полазиштем од неког централног стожера бива пренесена на спознајни план времена, и догађања. Тај оријентациони моменат у језику се испољава као векторизација временских односа са упориштем или у неком моменту значајном за ток догађаја (природна оријентација) или пак у моменту говора о догађању (граматичко време). У анализи су примењене когнитивне и структуралне теоријске методе.

У раду *Енклитички облик заменице себе у генитиву?* Весне Ломпар (595–600) преиспитују се разлози за навођење енклитичког облика заменице *себе* у генитиву у оквиру парадигме ове заменице у граматикама српског језика. Најпре се анализира на који начин граматике из различитог временског периода (и различите намене) доносе парадигму ове заменице, тј. да ли у оквиру парадигме наводе генитивну енклитику *се* или не. Ана-

лиза показује да упркос уобичајеном приступу у актуелним школским граматицама, много већи број граматика из различитог временског периода изоставља ову генитивну енклитику у парадигми. Након истраживања корпуса, издвојила су се само два примера употребе ове енклитике, и то у конструкцији са предлогом *између*. Трећи наведени пример, са предлогом *од*, потврђен је само у разговорном језику. На основу анализе граматика и корпуса, закључено је да је оправдано изостављање генитивне енклитике у парадигми заменице *себе* у већини граматика српског језика.

Предмет истраживања рада *Пример лексикализације значења: улога допунске реченице уз један тип именичког регенса* Миливоја Алановића (601–654) јесу синтагме и конструкције са именичким регенсима типа *начин, разлог, узрок, циљ, жеља, намера, потреба и случај*, а циљ му је да укаже да значењска интерпретација допунских реченица уз наведене реакцијске именице зависи подједнако од лексичког значења регенса, али и типа структуре у коју је овај интегрисан.

Рад *Interviews of three macedonian language speakers, two from Boboshtica (Boboshticë) and one from Shestevo (Sidirohori)* (615–627) заснован је на три интервјуа направљена са македонскојезичним саговорницима који живе изван граница Републике Македоније, два из Албаније и један из Грчке, у односу на њихов језик, културу и њихово место у друштву. Први је интервју направљен 1999. године, док су друга два направљена у августу 2014. Рад доноси општије, али и релевантније закључке извучене из самих интервјуа. Закључци су засновани на одговорима интервјуисаних на различита питања постављениа *ad hoc* у току разговора.

У раду *О растављању речи на крају реда* Вељка Брборића (629–638) истиче се да иако сви наши правописи и правописни приручници доносе правила о растављању речи на крају реда као засебну правописну област и увек је овај део кратак и прилично јасан, ова област изазива доста нејасноћа и грешке су честе. Наведени су резултати студентског знања из ове области, као и ставови професора о ученичком знању и о правописним решењима.

Ово поглавље, као и цео зборник, затвара рад Владана Јовановића *О облицима компаратива у описним речницима српског језика* (639–652). У њему су размотрени лексикографски поступци при обради и презентацији компаратива придева и прилога у великим описним речницима, међу којима средишње место припада Речнику САНУ. Пажња је усмерена на два типа компаратива: 1) на *осамостаљени (апсолутни) компаратив* као типолошку особину српског језика да се обликом компаратива, поред примарног граматичког значења и функције (изражавање степена особине, квалитета, интензитета и сл. неког појма путем поређења са другим појмом), може изразити и сложенији семантичко-прагматички садржај онда када се

компаратив употреби без експлицитно или имплицитно исказаног другог поредбеног члана (нпр. *виши друштвени слој, нижи човек, краће боловање* и сл.) и 2) на компаратив настао у процесу творбене афиксације, односно у комбинацији обличке (граматичке) флексије и неког творбеног начина (*надаље, омањи, полакше, покраћи, подебљи, подаљи*; у сложеници *боље-стојећи* итд.).

Зборник *Путевима речи* садржи велики број веома квалитетних и корисних радова тако да представља незаобилазно штиво за све лингвисте који се баве областима којима се бави и професорка Даринка Гортан Премк.

Ивана Бојовић (Београд)

Ранко Бугарски: ЈЕЗИЦИ У ПОТКРОВЉУ. Београд:
Библиотека XX век, 2016, 240 стр.

Књига *Језици у поткровљу* Р. Бугарског доноси радове написане, или само за ову прилику допуњене, током последње две године (једини изузетак је некролог, старијег датума, који чини XI поглавље). Књига се састоји се из четири дела.

Први део обухвата радове који се тичу актуелне европске језичке политике, са посебним освртом на заштиту мањинских језика, мултилингвизму и мултикултурализму. С обзиром да се аутор последњих година бавио поменутих темама као експерт Савета Европе за Европску повељу о регионалним и мањинским језицима, у књизи је врло темељно објашњен однос између језика и националне припадности.

У уводном тексту *Европска повеља о регионалним или мањинским језицима: поводом пунолетства* Р. Бугарски говори о циљу, задацима, важности Повеље и њеној структури. Повеља је једини правно обавезујући скуп стандарда препоручених чланицама Савета Европе у циљу заштите и унапређивања регионалних и мањинских језика. Посебно указује на важност њена два нормативна дела, II и III, која дефинишу суштину обавеза држава приступница. У даљем тексту, аутор објашњава терминолошку разлику између „регионалних“ и „мањинских“ језика. Што се процедуре тиче, аутор истиче да државе потписнице могу слободно да одлучују о броју и селекцији пријављених језика, као и о обиму гарантованих заштитних мера. У погледу броја и избора језика потписнице су поступале различито. Примера ради, у ратификационом документу за Србију у III делу наводе се десет језика, са идентичним обавезама, садржаним у 43 одабране мере, за сваки од њих (албански, босански, бугарски, хрватски, мађарски, ромски, румунски, русински, словачки и украјински). постоје и оне државе, попут Македоније, која је потписала Повељу, али је још није ратификовала. У даљем тексту, аутор указује на многобројне проблеме у процесу примењивања Повеље. Примера ради, неки језици су увек већински и службени у једној земљи, а други увек мањински у више држава (нпр. ромски и јидиш) Ранко Бугарски истиче и проблем засебно именованих језичких

варијетета. У Србији се, на пример, одређене дилеме јављају у вези са статусом влашког и буњевачког језика (да ли их третирају као самосталне идиоме или као дијалекте румунског, тј. (српско)хрватског језика). Ратификација Повеље унапредила је статус појединих идиома. Примера ради, шкотском језику враћено је достојанство као самосвојном варијетету северног енглеског, а не регионалном енглеском дијалекту. На крају овог поглавља, аутор износи свој лични европски језички програм. „Обогаћивати своју личност и своју околину отварањем према другој и другачијем, уместо што би се од тога зазирало као од нечега туђинског и опасног“.

Текст под називом *Језик, мултикултурализам и интеркултурализам* Р. Бугарски најпре почиње кратком анализом и поређењем неких кључних појмова и термина, као и односа међу њима. Реч је о појмовима *мултикултурализам* и *интеркултурализам*, важним за дато тематско подручје, веома популарним, али често несистематски употребљаваним у различитим друштвеним наукама. У резимеу чланка аутор оцењује да иоле прихватљивијих верзија мултикултурализма, а поготову интеркултурализма, не може бити без озбиљног утемељења у језику. Мисли се на језик који би био активиран и умножен кроз колективну и индивидуалну вишејезичност, програмски развијену путем мера језичке и образовне политике.

Посебно је занимљив текст под називом *Националност и матерњи језик* у коме аутор говори о тзв. „западном моделу“ у Европи, тј. практичном изједначавању нације са државом, где се чини сувишним утврђивање националне припадности док се етницитет може и ту по потреби извести из верског опредељења или матерњег језика. Наводи пример Француске где се очекује да су сви њени држављани у политичком смислу Французи и говоре француски без обзира на етнојезичке и друге особености. Други пример јесте стање у Белгији где је законски онемогућено увршћивање питања о матерњем језику у пописне обрасце. Услед тога данас је скоро немогуће доћи до званичних података о етнојезичком саству појединих општина или о броју билингвала у њима. Овој мери државни органи су прибегли да би спречили махинације у вези са пописним резултатима у сталним сукобима двеју ривалских заједница, фламанске (са холандским као стандардним језиком) и валонске (са француским). У оквиру тзв. „источног модела“ (у коме се нација не схвата политички, него етнички), чак се и захтева изјашњење о матерњем језику, у циљу обезбеђивања посебних права националних или етничких, односно језичких мањина. Аутор наводи пример да од давнина постоје државе, које имају разне врсте мањина (доскорашња Југославија, Румунија, Албанија) док земље попут: Грчке, Бугарске и Турске званично не признају мањине као такве (осим посредно – прва кроз вероисповест, а друге две кроз језик). Требало би, по

мишљењу аутора, да се на формуларима за попис становништва увек нађу посебна питања о националној или етничкој припадности, матерњем језику и вероисповести. Као пример дискрепанције аутор наводи Влахе и Роме. Примера ради, од 135.000 Влаха који су пријавили влашки матерњи језик, њих 32.000 изјаснило се као Власи (а остали, у великој већини као Срби). Ово говори о поодмаклој фази процеса асимилације Влаха у већинско околно становништво, али и о масовном пријављивању етничких Влаха за чланство у престижној, националној популацији, а чињеница да они и поред тога остају при свом идиому не подржава раширено уверење о матерњем језику као неприкосновеном гаранту очувања етничког идентитета.

У чланку *Зашто термин државни језик треба избегавати у европским документима* аутор сматра да овај термин носи јак идеолошки набој и негативну конотацију не само у западним земљама демократске традиције, него и у централистички устројеним источноевропским земљама. Ако се неки језик прогласи државним, у званичној комуникацији он постаје обавезан за све држављане, а право националних мањина на јавну, или службену употребу свог језика, тиме се оспорава или гура у други план, истиче аутор. Термин *државни језик* се чак и не јавља у Европској повељи о регионалним или мањинским језицима, најважнијем званичном документу, посвећеном заштити језичке разноликости нашег континента. Изненађује да Смернице систематски издвајају овај термин као доминантан што би било неочекивано одступање од утврђене европске праксе.

Чињеница је да са сталним порастом броја држава које се придружују Европској унији, расте и употреба енглеског као радног језика за већину потреба становништва на једној територији. У тексту *Границе енглеског језика* Р. Бугарски се не бави само овом проблематиком, већ говори и о његовом положају, димензијама (регионалној, темпоралној и социјалној) и променљивом појму стандардног језика. Некада је стандардни британски енглески језик сматран јединим исправним језиком, док се данас уважава већи број различитих, националних стандарда и њихов распон различитих варијетета, стилова и акцента.

У последњем чланку првог дела књиге *Традиција у лингвистици и традиција у целини* Ранко Бугарски говори најпре о дефиницијама ове речи, а потом о схватању појма *традиција* у самој лингвистици. Још током друге половине 20. века, традиционална граматика постала је видљиво супротстављена структуралној и трансформационо-генеративној граматичи, да би у једној другој димензији била опонирана формалној и функционалној, а у скорије време и когнитивној граматичи. У наставку чланка, аутор говори о традицији и времену и чињеници да је тешко, заправо – немогуће – утврдити када нека традиција почиње, а када се завршава. Даље износи

ставове према појму традиција, који могу бити изразито позитивни, али имати и негативан призвук. На пример, у лингвистици на неутралан начин говори се о традиционалној фонологији, али назвати неку граматику *традиционалном*, асоцирало би на нешто старомодно, застарело и превазиђено. Даље аутор говори о појму традиције у различитим дисциплинама и целини, уопште.

Други део књиге чине четири поглавља која се баве српским језиком, прво његовим идентитетом, затим новим приливом сливеница, потом сливеницама као показатељима промена у језику и друштву и коначно – новим приливом жаргонизама. У првом чланку другог дела књиге, *О идентитету српског језика*, аутор разматра појам идентитета из угла три аспекта: структуралног, генетског и функционалног, тј. социолингвистичког и у вези са тим говори о језицима који имају мањи или већи степен сличности и разлика. Када говори о српском и српскохрватском језику, аутор најпре истиче Вука С. Караџића, његов Рјечник, као најважнију књигу написану на модерном српском језику, тј. стабилизovanом стандардном језику са сопственим идентитетом. Износи другу важну чињеница, а то је да су и представници илирског покрета прихватили новоштокавски ијекавски стандард (дијалекат источне Херцеговине), као основу заједничког књижевног језика. Сам назив *српскохрватски* упућује на двојни идентитет језика и на два субентитета – српски и хрватски. Аутор истиче да су ови само називи лингвистичких термина, и не указују на постојање српскохрватске нације. Српскохрватским језиком говоре четири националне популације, што ће касније имати озбиљне последице по идентитет српскохрватског језика. Занимљиво је сазнати у даљем тексту овог чланка да постоје два степена идентитета српскохрватског језика – јаки и слаби. Анализирајући ова два идентитета, аутор сматра да је стандардни српскохрватски показивао јак екстерни идентитет, јер се прилично разликује од околних језика. С друге стране, овај језик има слаб интерни идентитет (два изговора – екавски и ијекавски и два писма – ћирилицу и латиницу). Још је у свом реферату, поднетом у Берну на годишњем скупу Европског лингвистичког друштва из 1990. године, аутор је указао на потенцијални језички сепаратизам, који ће на крају довести до признања четири национална језика на територији српскохрватског. Слаби интерни идентитет српскохрватског попустио је под притисцима и тај језик је престао да постоји као административни и законски ентитет, замењен најпре хрватским и српским, потом босанским и црногорским. Исказано кроз три аспекта идентитета језика, значило би да прва два аспекта, строго лингвистичка, указују на јединство, али онај трећи – социолингвистички – показао се као пресудан у процесу раздвајања језика.

Што се српског језика тиче, аутор сматра да је дошло до благе кризе идентитета и екстерно и интерно. У случају екстерног идентитета, српски се граничи са хрватским, босанским и црногорским, а овде границе никако нису јасне. Гледано „изнутра“, српски језик се у свом садашњем облику не разликује много од српскохрватског. Ипак, у даљем тексту, аутор говори о процесу модернизације језика, јер је у њему дошло до повлачења турцизама, и ширења модерних позајмљеница, углавном из енглеског језика. Као нови вид модернизације српског језика сматра се нагли прилив сливеница – од омладинског сленга, преко медија до политичког дискурса. Видљива је и промена у акцентуацији, губљење нефункционалних разлика између кратких акцената, уз неутрализацију ненаглашених дужина, инсистирање на расположивим суфиксима (најчешће: *-иња*, *-ка*, *-ица*): *суткиња*, *боркиња*, *фотографиња*... Хрватски је свој ослонац нашао у чишћењу свога речника од стварних или наводних „србизама“ и интернационализама уобичајеним у српском језику, замењујући их домаћим регионализмима, архаизмима и гомилом неологизама.

Поглавље *Нови прилив сливеница* само је наставак ауторовог дугогодишњег бављења сливеницама – које настају процесом сливања двеју речи или њихових делова у нову целину, често мотивисану преклапањем њихових формалних сегмената. По речима Бугарског, данас се може оквирно рачунати са приливом од најмање сто нових сливеница годишње. Материјал, који се овде помиње, прикупљен је из различитих извора, а највише из медија. Сливенице су разврстане по подручјима, те аутор наводи: омладински жаргон и примере; децје установе и игре; медији и комуникација; политички дискурс; установе, фестивали, изложбе, удружења, пројекти, наслови књига... У даљем тексту, аутор говори о њиховим творбеним моделима: *чарапана*, *Курформер*, *сељобрити*; *цезвери*, *књигохоличар*, *шешелџија*; *Брадуљица*, *психопатеник*; *фамилијардер*, *Телекомбинација*, **жбирокрација**; **филхарманија**, *Инфармер*. Посебну категорију чине и синтагме које се јављају уместо речи у једном од елемената сливенице: *анти Беби Дол пилуле*, *Банда дрвена*, *Монти Пајтићевици*. Након дискусије о обрађеном материјалу, аутор износи Речник сливеница које му припадају по абecedном реду.

У наредном поглављу *Сливенице као показатељ промена у језику и друштву* разматра се могућа улога сливеница као индикатора текућих језичких и друштвених промена. До пре неких 15–20 година сливеница у српском језику готово није ни било, а до данас прикупили смо их скоро 1680, сматра аутор. Очито да је реч о ванјезичким околностима, које су довеле до ове промене. Модернизација подразумева континуирано обезбеђивање средстава изражавања усклађених са променљивим потребама говорника у урбаним културама. Што се тиче самих сливеница, оне заслужују

озбиљну пажњу у овом контексту, јер сведоче о новим језичким могућностима у условима савременог живота.

На крају другог дела књиге *Нови прилив жаргонизама* аутор износи, чињеницу да од укупно 65 истраживачких суфикса, током деведесетих година прошлог века далеко најпродуктивнији показали су се суфикс: *-ак*, *-њак*, *-љак*, за које се може рећи да су обележили ту деценију. Чини се да данас водеће место заузима изразито жаргонизовани суфикс *-ијада*. Аутор наводи низ примера из различитих области са обашњењима: *блогеријада* (дружење блогерки на Ади), *Дифовијада* (спортски сусрет студената физичке културе у Чању), *рокијада* (такмичење рок група); *Боемијада* (књиженоуметничко вече на Чукарици у Београду), *Канцеларијада* (фестивал Асоцијације канцеларија за младе у Србији), *паганијада* (паганска светковина); *отказијада* (афера са отказима глумаца у Зајечару); *ћирилицијада* (слављење „јединог српског писма“); *Теслијада* (приредба у част Николе Тесле). У даљем тексту, аутор наводи абecedни списак примера.

Трећи део доноси три некролога у спомен на истакнуте тумаче језичких појава, посебно у друштвеном контексту: Јуриел Ванрајх, Чарлс Филмор, Џошуа Фишман, као и три интервјуа на различите лингвистичке теме.

Четврти део представља наставак социолингвистичке библиографије Србије (од половине 2014. године до краја 2015. године, са додацима за раније године).

Бојана Симић Туфегзић (Лајковац)

Сања Грковић: НАУЧИ КРОЗ ВЕЖБАЊА. Београд,
Едука, 2017.

У широкој понуди школских приручника и уџбеника којима нас издавачке куће свакодневно обасипају, право освежење представљају Тестови и Електронска збирка задатака из српског језика, обједињени под називом *Научи кроз вежбања*. У питању је сасвим нов, модеран и квалитетан материјал, функционалан и ефикасан у процесу учења и провере знања, намењен ученицима петог, шестог, седмог и осмог разреда основне школе.

Материјал је усклађен са Наставним планом и програмом у основној школи и састоји се из две целине: Тестова и Електронске збирке задатака (ЦД). Препорука аутора је да се најпре раде задаци из Електронске збирке, јер је градиво у њој тако издељено да одговара наставним садржајима који се постепено усвајају у старијим разредима. Она садржи вежбања и подсетнике (који су граматика у малом), а задаци су разнолики по тежини и по облику. Ученик има могућност да одмах добије информацију о тачности својих одговора. После сваке од шест области (историја језика, фонетика, морфологија, грађење (творба) речи и значење речи, синтакса и правопис), ученик може да провери исходе, при чему му се сугерише на које задатке и теме треба да се врати и поново их проучи кроз вежбања. Збирка садржи и Занимљивости које служе да негују радозналост, да задовоље шира интересовања ученика и да подстичу на креативност и језичко мишљење. Тек када ученик испуни све захтеве предвиђене исходима (самопроцена), може приступити тестовима. Провера тачности одговора из тестова показује ученику у којој мери је савладао градиво. Прате их образловни стандарди и решења.

Материјал *Научи кроз вежбања* намењен је ученицима основне школе (од петог до осмог разреда), драгоцен је током припремања ученика за завршни испит, али и за такмичења. Електронска збирка је погодна и за групни рад на рачунару, као и за рад на такозваној „паметној табли“.

У ери владавине компјутерске технологије, материјал *Научи кроз вежбања* олакшава усвајање градива из граматике српског језика и правописа, на иновативан и занимљив начин подстиче креативност и развија самосталност ученика.

БИБЛИОГРАФИЈЕ

Ђорђе Р. Оташевић (Београд)

ПРИЛОЗИ ЗА ГРАЂУ ЛЕКСИКОЛОШКЕ И МЕТАЛЕКСИКОГРАФСКЕ БИБЛИОГРАФИЈЕ (12)

Šarić Ivana, Vakanjac Sanja: Andreas Langlotz. 2006. Idiomatic Creativity: A Cognitive Linguistic Model of Idiom–Representations and Idiom–Variation in English. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins. *Jezikoslovlje* 2 (2010), str. 215–227.

Šarić Ljiljana: „Kognitivna lingvistika i sinonimija: teorija i leksikografska praksa“. *Croatica et Slavica Iadertina* 7 (2012), str. 305–325.

Šarić Ljiljana: A cognitive linguistic view of South Slavic prepositions and prefixes. *Jezikoslovlje* 1 (2012), str. 5–17.

Šarić Ljiljana: Antonimija: neke značenjske i tvorbene odrednice. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1992), str. 177–191.

Ščukanec Aleksandra: Austrijacizmi u govoru grada Sarajeva (Nedad Memić: Austrijacizmi u govoru grada Sarajeva, Peter Lang, Frankfurt/M., 2006.). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2008), str. 518–522.

Ščukanec Aleksandra: Mateusz–Milan Stanojević: Konceptualna metafora: Temeljni pojmovi, teorijski pristupi i metode. *Jezikoslovlje* 1 (2014), str. 130–134.

Ščukanec Aleksandra: Njemačka prezimena u Zagrebu i okolici i načini njihova prilagođivanja hrvatskom jezičnom sustavu. *Folia onomastica Croatica* 18 (2010), str. 149–169.

Šimundić Mate: Prilog hrvatskomu vojnomu nazivlju i oružju. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1 (1991), str. 59–72.

Šimunković Ljerka, Pederin Ivan: Prilog proučavanju srednjolatinskoga pomorskog nazivlja u mletačkoj Dalmaciji u XIV. i XV. stoljeću. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (1997), str. 95–110.

Šimunović Petar, Lukenda Marko: Osobno ime Vid. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1995), str. 213–225.

Šimunović Petar: Hrvatska antroponimija nakon II. svjetskog rata. *Suvremena lingvistika* 1–2 (1997), str. 379–386.

Šimunović Petar: Lička toponomastička stratigrafija. *Folia onomastica Croatica* 19 (2011), str. 223–246.

Šimunović Petar: Međimurje u svojim prezimenima (Anđela Franlić, *Međimurska prezimena*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, biblioteka Prinosi hrvatskom jezikoslovlju", Zagreb 2002, 560 str.). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2003), str. 448–453.

Šimunović Petar: Metaforičnost u toponimiji zadarsko–šibenskih otoka. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2004), str. 55–62.

Šimunović Petar: Moliški Hrvati i njihova imena: Molize i druga naselja u južnoj Italiji u motrištu tamošnjih hrvatskih onomastičkih podataka. *Folia onomastica Croatica* 20 (2012), str. 189–205.

Šimunović Petar: Ojkonimija općine Dvora na Uni. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1991), str. 243–277.

Šimunović Petar: Predantički toponimi u današnjoj (i povijesnoj) Hrvatskoj. *Folia onomastica Croatica* 22 (2014), str. 147–214.

Šimunović Petar: Pristup jezičnoj i onomastičkoj problematici otoka {olte. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1987), str. 147–161.

Šimunović Petar: Prvotna simbioza Romana i Hrvata u svjetlu toponimije. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1985), str. 147–200.

Šimunović Petar: Sumartinska onomastika. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1968), str. 89–120.

Šimunović Petar: Tipološko–strukturalni ogled istarske ojkonimije. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1979), str. 219–249.

Šimunović Petar: Zemljopisna imena kao spomenička baština materijalne i duhovne kulture. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1983), str. 231–252.

Šivic–Dular Alenka: Slovanska nomina appellativa za prometnice in njihova arealna distribucija. *Folia onomastica Croatica* 19 (2011), str. 247–281.

Škara Danica: Comparative analysis of proverbs: Universals and Specifics. *Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa* (1997), str. 365–370.

Škifić₁ Sanja, Mustapić₁ Emilija: Anglizmi i hrvatsko računalno nazivlje kroz prizmu jezičnoga konflikta i jezične ideologije. *Jezikoslovlje* 3 (2012), str. 809–839.

Škofic Jožica: Besedje za pomen ‘sinova žena’ v slovenskih narečjih in kajkavščini (po gradivu za Slovenski in Hrvaški lingvistični atlas). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 2 (2012), str. 513–532.

Škofic Jožica: Slovensko–hrvatski jezični dodir u leksiku Slovenskoga lingvističkog atlasa (SLA). *Filologija* 59 (2013), str. 131–151.

Škvorc Branda Anita: Antroponimija Dragoslavec Brega. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 2 (2013), str. 455–479.

Šojat Antun: O jeziku i rječniku gradišćanskih hrvata. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1981), str. 305–317.

Šokota Mirjana: Rodbinski–svojbinski i slični nazivi u Ždrelecu. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (1999), str. 33–44.

Špiranec Ivana: Prilog supostavnoj analizi somatizama u engleskom i hrvatskom strukovnom nazivlju. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 2 (2013), str. 85–97.

Šrámek Rudolf: Transonymizace v propriální nominaci. *Folia onomastica Croatica* 12/13 (2007), str. 499–508.

Štambuk Anuška: Imenička sufiksna tvorba u elektroničkom nazivlju. *Suvremena lingvistika* 1 (1999), str. 165–180.

Štambuk Anuška: Metaphor in the language of science. *Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa* (1999), str. 263–273.

Štambuk Anuška: Multi-word lexical units in English and Croatian terminology of electronics. *Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa* (1997), str. 373–388.

Štebih Barbara: Morfološka adaptacija posuđenica. *Suvremena lingvistika* 2 (2008), str. 243–259.

Štebih Barbara: Adaptacije germanizama u iločkom govoru. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2003), str. 293–323.

Štebih Barbara: Sustavna obrada posuđenica u hrvatskom jeziku (Lelija Sočanac; Orsolya Žagar–Szentesi; Dragica Dragičević; Ljuba Dabo–Denegri; Antica Menac; Anja Nikolić–Hoyt: Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2007), str. 411–415.

Štebih Barbara: Transmorfemizacija imeničkih germanizama u kajkavskome književnom jeziku. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2007), str. 295–310.

Štebih Barbara: Vojni terminološki germanizmi u rječniku hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2001), str. 245–260.

Štrkalj Despot Kristina: Od neurona do metafore (i natrag): Neuralna teorija metafore u okviru neuralne teorije jezika i mišljenja. *Suvremena lingvistika* 76 (2013), str. 145–173.

Štrkalj Despot Kristina: Onimi u Cvitju, staročakavskom latiničkom rukopisu s kraja 15. stoljeća. *Folia onomastica Croatica* 14 (2006), str. 129–146.

Šugar Ivan: Kim i kumin – isto ili različito. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 5 (2005), str. 182–185.

Šugar Ivan: Koromač, komorač ili morač? *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 3 (2005), str. 81–92.

Švačko Vanja: Napomene o terminu particip. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1991), str. 279–292.

Tafra Branka: Derivatem i leksem. *Suvremena lingvistika* 77 (2014), str. 77–90.

Tafra Branka: Rajna Dragičević: Leksikologija srpskog jezika. *Suvremena lingvistika* 2 (2007), str. 232–240.

Tafra Branka: Frazeološki izazovi. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 2 (2005), str. 48–61.

Tafra Branka: Gramatički kriteriji za rječničku natuknicu. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1994), str. 299–312.

Tafra Branka: Izbor riječi za rječnik: na primjeru leksičke građe 19. st. i AR. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1985), str. 223–230.

Tafra Branka: Lice i osoba. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 3 (2000), str. 95–105.

Tafra Branka: Navrh jezika (Anja Nikolić–Hoyt, Konceptualna leksikografija: Prema tezaurusu hrvatskoga jezika). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2006), str. 559–565.

Tafra Branka: Povijesna načela normiranja leksika. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1998), str. 325–343.

Tafra Branka: Razgraničavanje opisnih i odnosnih pridjeva (leksikološki i leksikografski problem). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1988), str. 185–197.

Tafra Branka: Razgraničavanje roda i spola (gramatički i leksikografski problem). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2002), str. 251–266.

Tafra Branka: Suprotnost u leksičkom sustavu (Ljiljana Šarić: Antonimija u hrvatskome jeziku : Semantički, tvorbeni i sintaktički opis, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2007.). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2008), str. 542–551.

Tafra Branka: Što su brojevi? (gramatički i leksikografski problem). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1989), str. 219–237.

Talanga Tomislav: Pučka etimologija među nekim njemačkim posuđenicama. *Jezikoslovlje* 1–2 (2002), str. 193–216.

Tamaro Sandra: Rukopisni rječnik boljunskih govora Ivana Francetića. *Croatica et Slavica Iadertina* 7 (2012), str. 367–375.

Tanacković Faletar Goran: Harald Weinrich, 2005. Lingvistika laži. Može li jezik sakriti misli? *Jezikoslovlje* 1–2 (2006), str. 177–180.

Tanasić Nevena: Denotacija i konotacija imena „Balkan“ i njegovih izvedenica. *Hrvatistika* 4 (2010), str. 111–118.

Tekavčić Pavao: Latinizmi u rječniku Vocabolario del dialetto di Rovigno d'Istria 1992 Antonija i Giovannija Pellizzera (s osvrtom i na neke druge izvore). *Suvremena lingvistika* 1–2 (1997), str. 303–311.

Tekavčić Pavao: Latinizmi u djelima Željke Čorak. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1999), str. 345–357.

Tekavčić Pavao: O talijanskoj leksičkoj komponenti u *Lučbi za svakoga* Bogoslava Šuleka. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1990), str. 275–293.

Tomelić Ćurlin Marijana, Mihaljević Nikica: Romanski jezični utjecaj u terminologiji kuće u Župi na poluotoku Pelješcu. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 2 (2007), str. 379–395.

Tominac Coslovich Sandra: Diskursne strategija kojima voditelji ostvaruju nepristranost u intervjuima na hrvatskome jeziku. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 2 (2013), str. 71–84.

Tošović Branko: Korelacijska terminologija. *Filologija* 46–47 (2007), str. 301–317.

Turk Marija, Opašić Maja: Linguistic Borrowing and Purism in the Croatian Language. *Suvremena lingvistika* 1 (2008), str. 73–88.

Turk Marija, Opašić Maja: Supostavna raščlamba frazema. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 1 (2008), str. 19–31.

Turk Marija, Pavletić Helena: Posrednički jezici u kalkiranju. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1999), str. 359–375.

Turk Marija, Sesar Dubravka: Kalkovi njemačkoga podrijetla u hrvatskome i u nekim drugim slavenskim jezicima. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2003), str. 325–338.

Turk Marija: Prilog proučavanju čakavske frazeologije (na građi iz krčkih govora). *Suvremena lingvistika* 1–2 (1997), str. 313–324.

Turk Marija: Dijalektološki i frazeološki prinosi inovacije, Mira Menac–Mihalić, Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u hrvatskoj: s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školska Knjiga, Zagreb 2005.). *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 2 (2006), str. 107–111.

Turk Marija: Germanizmi u sjevernočakavskom arealu. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 2 (2006), str. 1–13.

Turk Marija: Hrvatski frazeološki rječnik, Antica Menac, Željka Fink–Arsovski, Radomir Venturin, Hrvatski frazeološki rječnik, (Naklada Ljevak, Zagreb, 2003.). *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 2 (2004), str. 101–105.

Turk Marija: Hrvatski prijevodni ekvivalenti stručnog nazivlja u Parčićevim rječnicima. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 1 (2006), str. 41–51.

Turk Marija: Leksikološke i povijesnojezične teme, Marko Samardžija, Nekoć i nedavno. (Izdavački centar Rijeka, Rijeka 2002, 171 str.). *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 1 (2002), str. 109–115.

Turk Marija: Neka odstupanja u antonimskoj simetriji u hrvatskom jeziku. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 1–2 (2005), str. 87–94.

Turk Marija: Razumljivost i stilske značajke kalkova. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 1 (2003), str. 9–24.

Turk Marija: Sinteza razvoja hrvatskoga pomorskog nazivlja, Diana Stolic, Hrvatsko pomorsko nazivlje: Božo Babić, njegovi prethodnici i nastavljači. Rijeka: Izdavački centar, 1998. – 172 str. (Biblioteka Dometi. Nova serija, velika edicija, knj. 128). *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 1–2 (1999), str. 193–197.

Turk Marija: Stranojezični elementi u rječnicima Dragutina Parčića. *Filologija* 59 (2013), str. 195–205.

Turk Marija: Teorijska i praktična promišljanja o leksičkim i leksikografskim dvojama, Branka Tafra, Od riječi do rječnika (Školska Knjiga, Zagreb 2005.). *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 2 (2007), str. 170–176.

Turk Marija: Unutarjezični i međujezični aspekt poredbene frazeologije, Željka Fink–Arsovski, Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra, (FF press, Zagreb 2002.). *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 2 (2003), str. 130–134.

Udolph Jürgen: Alteuropa in Kroatien: der Name der Sava/Save. *Folia onomastica Croatica* 12/13 (2007), str. 523–548.

Uredništvo: Najbolje nove hrvatske riječi. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 3 (2007), str. 119–120.

Uredništvo: Natječaj za najbolju novu hrvatsku riječ. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 4 (2006), str. 159–159.

Uredništvo: Završen natječaj za najbolju novu hrvatsku riječ u 2007. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 2 (2008), str. 73–73.

Vajs Nada: Denominacijski rezultati semičkih podudaranja u nazivima za biljku *physalis alkekengi*. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1996), str. 153–163.

Vajs Nada: Fitonimija u Parčićevu rječniku hrvatsko–talijanskome iz 1901. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2003), str. 339–353.

Vajs Nada: Fitonimija u rukopisnim rječnicima Ivana Tanzlinghera–Zanottija (I). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2002), str. 207–280.

Vajs Nada: Fitonimija u Vitezovićeve rječniku „Lexicon latino-illyricum“ (I). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1992), str. 209–233.

Vajs Nada: Fitonimija u Vitezovićeve rječniku „Lexicon latino-illyricum“ (II). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1993), str. 389–416.

Vajs Nada: Fitonimija u Vitezovićeve rječniku „Lexicon latino-illyricum“ (III). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1994), str. 313–341.

Vajs Nada: Fitonimijska sastavnica u hrvatskim prezimenima. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1991), str. 293–323.

Vajs Nada: Fitonimijske bilješke. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1983), str. 265–280.

Vajs Nada: Fitonimijske bilješke II. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1985), str. 231–243.

Vajs Nada: Nazivi bilja u rukopisnim rječnicima fra Josipa Jurina. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2001), str. 287–387.

Vajs Nada: O etimološkim naznakama u Rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika JAZU. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1988), str. 199–215.

Vajs Nada: O zaboravljenim hrvatskim imenima jadranskih otoka. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1987), str. 163–173.

Vajs Nada: Semantizam „bosti“ u fitonimiji. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1981), str. 319–337.

Vajs Nada: Struktura fitonima onomasiološki motiviranih religijom i drugim srodnim sadržajima. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1989), str. 239–273.

Vajs Nada: Vrijedan doprinos usustavljanju hrvatskoga biljnog nazivlja (Želimir Borzan, *Imenik drveća i grmlja – latinski, hrvatski, engleski, njemački*, Hrvatske šume, Zagreb 2001, 485 str.). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2003), str. 462–464.

Vajs Nada: Zoomorfski elementi u nazivima biljaka. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1979), str. 89–104.

Vajs Vinja Nada: Još jedan rukopisni rječnik Ivana Tanzlinghera Zano-ttija. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2011), str. 199–260.

Valter Milovan: Romanizmi u poeziji Slavka Kalčića i Tomislava Milo-hanića. *Croatica et Slavica Iadertina* 9 (2014), str. 111–126.

Varga Anđela: Ženska osobna imena u Mariji na Muri. *Rasprave: Časo-pis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1987), str. 175–189.

Varga Dražen, Orešković Dvorski Lidija, Bjelobaba Saša: English Loan-words in French and Italian Daily Newspapers. *Studia Romanica et Anglica Zagrabien-sia* (2012), str. 71–84.

Vasung Ana: Frazemi sa značenjem 'nikada' u bugarskom, hrvatskom, makedonskom i srpskom jeziku. *Filološke studije* 9 (2011).

Vekarić Nenad: Genealogija u službi onomastike. *Folia onomastica Cro-atica* 12/13 (2007), str. 549–552.

Veljković B. Žarko: Šta znači †Lošin, Lošinj. *Folia onomastica Croatica* 21 (2013), str. 195–206.

Veselica-Majhut Snježana: Textual Analysis of Večernji List Front Page Headlines. *Studia Romanica et Anglica Zagrabien-sia* (2006), str. 3–23.

Vickov Gloria: Terminološka previranja u teorijskom određivanju dis-kursnih oznaka. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 2 (2011), str. 95–110.

Vidaković Erdeljić Dubravka: The polysemy of verbs expressing the con-cept SIT in English, Croatian and German. *Jezikoslovlje* 2–3 (2013), str. 263–279.

Vidović Bolt Ivana: Joanna Szerszunowicz: Obraz człowieka w polskich, angielskich i włoskich leksykalnych i frazeologicznych jednostkach faunicz-nych. *Suvremena lingvistika* 76 (2013), str. 187–193.

Vidović Domagoj: Ojkonimija Neretvanske krajine. *Croatica et Slavica Iadertina* 9 (2014), str. 3–30.

Vidović Domagoj: Dobranjska prezimena i nadimci. *Folia onomastica Croatica* 15 (2007), str. 191–216.

Vidović Domagoj: Gradačka toponimija. *Folia onomastica Croatica* 18 (2010), str. 171–221.

Vidović Domagoj: Nacrt za vidonjsku antroponimiju. *Folia onomastica Croatica* 14 (2006), str. 147–177.

Vidović Domagoj: Nenad Vekarić: Vlastela grada Dubrovnika: Korijeni struktura i razvoj dubrovačkog plemstva, sv. 1. *Folia onomastica Croatica* 20 (2012), str. 262–266.

Vidović Domagoj: Obiteljski nadimci u Pučišćima na otoku Braču. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 2 (2011), str. 345–367.

Vidović Domagoj: Petar Šimunović. Uvod u hrvatsko imenoslovlje. Golden Marketing – Tehnička knjiga: Zagreb 2009. *Folia onomastica Croatica* 18 (2010), str. 299–304.

Vidović Domagoj: Pogled u toponimiju Makarskoga primorja. *Folia onomastica Croatica* 21 (2013), str. 207–232.

Vidović Domagoj: Pregled toponimije jugozapadnoga dijela Popova. *Folia onomastica Croatica* 19 (2011), str. 283–340.

Vidović Domagoj: Prezimena sela Vid u Neretvanskoj krajini. *Folia onomastica Croatica* 17 (2009), str. 139–168.

Vidović Domagoj: Prilog proučavanju odraza svetačkog imena Ivan u hrvatskoj antroponimiji. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2010), str. 347–364.

Vidović Domagoj: Prilog proučavanju odraza svetačkog imena Juraj u hrvatskoj antroponimiji. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2008), str. 431–447.

Vidović Domagoj: Toponimija sela Dubljani u Popovu. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2009), str. 431–448.

Vidović Domagoj: Toponimija sela Orahovi Do u Popovu. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 2 (2012), str. 533–561.

Vidović Domagoj: Toponimija sela Trnčina u Popovu. *Folia onomastica Croatica* 22 (2014), str. 215–252.

Vidović Domagoj: Toponimija Sela Zavala, Golubinac, Belenići i Kijev Do u Popovu. *Folia onomastica Croatica* 20 (2012), str. 207–248.

Vidović Radovan: Dopune Rječniku pomorskog nazivlja (s posebnim obzirom na Splitsku regiju). *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1 (1993), str. 23–41.

Vidović Radovan: Koine pomorskoga anemonimijskoga nazivlja (s posebnim osvrtom na splitsko područje). *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1 (1992), str. 53–75.

Vidović Radovan: Komentar za splitske prišvarke i nadimke. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1 (1994), str. 59–61.

Vidović Radovan: Rječnik žargona splitskih mlađih naraštaja. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1 (1990), str. 51–87.

Vidović Radovan: Splitski grafiti s jezične strane. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1 (1991), str. 73–90.

Vidović Radovan: Splitski grafiti s jezične strane. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 2 (1992), str. 21–52.

Vidović–Bolt Ivana: Glagoli kretanja u poljskim i hrvatskim rječnicima. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2002), str. 281–289.

Vigato Ivica: „Leksik silbenskih spomenika iz 17. i 18. stoljeća“. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2010), str. 273–332.

Vigato Ivica: Prezimena u glagoljskim matičnim knjigama umrlih i krštenih otoka Silbe. *Folia onomastica Croatica* 14 (2006), str. 179–200.

Vigato Ivica: Stranci u silbenskim matičnim knjigama iz 17., 18. i prve polovice 19. stoljeća. *Folia onomastica Croatica* 18 (2010), str. 223–265.

Vilček Danijel: Frazemi u djelima Antuna Ivanošića ili igra ričima nakićena po Antunu Ivanošiću. *Hrvatistika* 6 (2012), str. 89–105.

Vintar Špela: „Using parallel corpora for translation-oriented term extraction“. *Suvremena lingvistika* 1 (2000), str. 143–152.

Vinja Vojmir: Ima li katalanizama u jadranskom hrvatskom?. *Suvremena lingvistika* 1–2 (1996), str. 621–628.

Vinja Vojmir: Sp`ara – Sp`arižnjak – šperâncâ. *Folia onomastica Croatica* 12/13 (2007), str. 553–557.

Virč Ines: Geografska imena : Zbornik radova s Prvoga nacionalnog znanstvenog savjetovanja o geografskim imenima. *Folia onomastica Croatica* 21 (2013), str. 238–241.

Virč Ines: Gerhard Koß: Namenforschung. Eine Einführung in die Onomastik. 3. aktualisierte Auflage, Tübingen: Niemeyer 2002. *Folia onomastica Croatica* 17 (2009), str. 197–200.

Virč Ines: Juraj Hladky: Hydronymia povodia Nitry Trnava, 2004. *Folia onomastica Croatica* 17 (2009), str. 194–196.

Virč Ines: Mali trojezični rječnik (Đuro Blažeka, István Nyomárkay, Erika Rácz: Mura menti Horvát tájszótár, Rječnik pomurskih Hrvata, Tinta

könyvkiadó, Budapest, 2009.). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2010), str. 433–436.

Virč Ines: Obiteljski nadimci u Zasadbregu. *Folia onomastica Croatica* 17 (2009), str. 169–183.

Virč Ines: Toponimija otoka Pašmana / V. Skračić (ur.), Zadar: Centar za jadranska onomastička istraživanja Sveučilišta u Zadru, 2006. *Folia onomastica Croatica* 17 (2009), str. 212–216.

Vladimir Ivir: Semantička neodređenost internacionalizama i njene posljedice za prevođenje. *Suvremena lingvistika* 1–2 (1996), str. 245–254.

Vlastelić Anastazija: Parčićevo sintaktičko nazivlje – u kontekstu sintaktičkoga nazivlja hrvatskih gramatika druge polovice 19. stoljeća. *Filologija* 56 (2012), str. 159–175.

Vlašić Duić Jelena: Humor na leksikološkoj razini u Vučetićeveu *Libru Dubaja Marusa. Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2011), str. 87–129.

Vodanović Barbara: Denominacija identiteta (na primjeru francuskoga antroponimijskog sustava). *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 1 (2014), str. 133–145.

Vodanović Barbara: Imenovanje. *Folia onomastica Croatica* 15 (2007), str. 217–240.

Vodanović Barbara: Leksik i onomastika. *Folia onomastica Croatica* 14 (2006), str. 217–220.

Vodanović Barbara: Osobna imena na Pašmanu. *Folia onomastica Croatica* 14 (2006), str. 201–216.

Vodanović Barbara: Sarah Leroy: Le nom propre en français Paris: Ophrys, Collection l'essentiel français, 2004. *Folia onomastica Croatica* 17 (2009), str. 201–203.

Vodanović Marin: Hranafina – Projekt izgradnje hrvatskog anatomskog i fiziološkog nazivlja. *Hrvatistika* 6 (2012), str. 227–228.

Vončina Josip: Belostenčev hibridni jezik. *Suvremena lingvistika* 1–2 (1997), str. 325–339.

Vranić Silvana, Zubčić Sanja: Turcizmi u frazemima hrvatskih govora. *Filologija* 60 (2014), str. 103–145.

Vranić Silvana: Novi dijalekatni hrvatski riječnik, Milan Moguš, Senjski rječnik, HAZU, Matica hrvatska, Zagreb–Senj, 2002. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 1 (2002), str. 96–102.

Vranić Silvana: O Kolanu i životu Kolanjaca riječima (Ivo Oštarić: Rječnik kolanjskoga govora ili Ričnik mista Kolana na otoku Pagu, Matica hrvatska Zadar, Zadar, 2005.). *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1 (2007), str. 227–232.

Vratović V.: Emèritus ili emeritus? *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 3 (2006), str. 110–111.

Vrbinc Alenka, Vrbinc Marjeta: Creative use of idioms in satirical magazines. *Jezikoslovlje* 1 (2011), str. 75–91.

Vrcić–Mataija Sanja, Grahovac–Pražić Vesna: Osobitosti ličkih nadimaka. *Folia onomastica Croatica* 15 (2007), str. 241–252.

Vrljić Stojan: Ljudevit Jonke o stranim riječima u hrvatskom književnom jeziku. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 4 (2007), str. 142–149.

Vukadinović Tatjana: Germanizmi kajkavskoga književnog jezika (Barbara Štebih Golub: Germanizmi u kajkavskome književnom jeziku. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2010, 458 str.). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2011), str. 297–299.

Vukojević Luka: Nekoliko sintaktičkih naziva. *Suvremena lingvistika* 2 (2007), str. 191–206.

Vuković Siniša: Grafija višečlanih toponima – problematika pisanja višečlanih toponimskih likova na pravopisnoj, sintaktičkoj i fonetskoj razini. *Croatica et Slavica Iadertina* 3 (2008), str. 107–118.

Vuković Siniša: Antroponimija Vrbanja – Nadimci i prišvarci mjesta Vrbanj na otoku Hvaru. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1 (2004), str. 113–135.

Vuković Siniša: Antroponimija Vrisnika. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2006), str. 203–221.

Vuković Siniša: Bolje ikad nego nikad Tonko Radišić: Ričnik spliskog govora, Samizdat, Mala splitska biblioteka, Split, 1999. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2001), str. 185–186.

Vuković Siniša: fitonimija i zoonimija Selaca – biljni i životinjski nazivi u Selcima na otoku Braču. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2004), str. 475–502.

Vuković Siniša: Onomastička terminologija. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1 (2007), str. 139–184.

Vukušić Stjepan: Optjecajno normativnoakcentološko nazivlje u hrvatskome književnom jeziku s posebnim osvrtom na ovodobne prinove. *Filologija* 46–47 (2007), str. 319–324.

Vukušić Stjepan: Zavižān, Velèbit u svjetlu suprasegmentnih jednačenja. *Folia onomastica Croatica* 19 (2011), str. 341–345.

Vuletić Nikola: O nazivima za uskršnju pletenicu na hrvatskoj obali i otocima: etimološki problemi. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 2 (2011), str. 369–384.

Vulić Sanja, Alerić Marko: O hrvatskom leksiku na temelju primjera iz čakavskoga narječja. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2009), str. 35–54.

Vulić Sanja, Alerić Marko: O riječima književnoga jezika. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 4 (2009), str. 145–147.

Vulić Sanja, Alerić Marko: O riječima hrvatskoga književnoga jezika. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 5 (2009), str. 190–196.

Vulić Sanja: O imenici *varoš* u čakavštini, štokavštini i kajkavštini. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2012), str. 13–19.

Vulić Sanja: O pučkim imenima blagdana sv. Martina i martinjskom nazivlju u čakavštini, štokavštini i kajkavštini. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2013), str. 95–110.

Vulić Sanja: Dvojezični gradišćanskohrvatski dijalekatni rječnici. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 2 (2002), str. 23–46.

Vulić Sanja: Leksikografska obradba frazema u budućem velikom sintetskom rječniku izvornih čakavskih govora. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 1 (2003), str. 43–56.

Vulić Sanja: Ričnik o' kaleta i betuli Tonko Radišić: Ričnik spliskog govora, Samizdat, Mala splitska biblioteka, Split 1999. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2001), str. 181–183.

Vulić Sanja: Selački rječnik (Siniša Vuković: Ričnik selaškèga govora, Laus, Split, 2001.). *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2004), str. 535–541.

Vulić Sanja: Tonko Radišić: Ričnik splitskog govora, Santa Barbara (California) 1991, 90 str. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1 (1992), str. 91–93.

Vulić Sanja: Zemljopisni nazivi u nekim govorima na sjevernodalmatinskim otocima. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2001), str. 21–38.

Warchoł Stefan: Etnogeneza Słowian w świetle słowiańskiej tradycynej zoonimii ludowej. *Folia onomastica Croatica* 12/13 (2007), str. 559–572.

Werkmann Ana: Konceptualna metafora „Život je kocka“ u kontekstu univerzalnosti i varijabilnosti konceptualnih metafora. *Hrvatistika* 4 (2010), str. 35–45.

Władysław Lubaś: Wyraz, leksem i syntagma w nazwach własnych. *Folia onomastica Croatica* 12/13 (2007), str. 323–330.

Zečević Vesna: Dijalekatni frazeološki rječnik. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 2 (2007), str. 77–78.

Zečević Vesna: Kajkavska frazeologija (Jela Maresić, Mira Menac-Mihalić: Frazeologija križevačko–podravske kajkavske govora s rječnicima, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2008.). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (2010), str. 456–458.

Zergollern–Miletić Lovorka: Pseudoanglicizmi u francuskom jeziku. *Suvremena lingvistika* 1–2 (1996), str. 629–634.

Znika Marija, Znika Maja: Vlastito ime i brojnost. *Folia onomastica Croatica* 12/13 (2007), str. 573–578.

Znika Marija: Četiri stalnice hrvatske leksikografije (Moguće viđenje). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1992), str. 285–297.

Znika Marija: O značenju i obavjesnosti riječi *značajka*. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1989), str. 275–289.

Znika Marija: *Osobina i svojstvo*. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1991), str. 325–331.

Znika Marija: Pridjevi u kemijskom nazivlju. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1998), str. 373–390.

Znika Marija: Sinonimnost, semantička zalihost i obavijest na primjerima. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 1 (1995), str. 247–256.

Zovko Dinković Irena, Šojer Tena: Ciency in Croatian–English Bilinguals. *Studia Romanica et Anglica Zagradiensia* (2013), str. 141–158.

Žanić Ivo: Vuze vekivečne (masovni mediji, revitalizacija leksika i kontrolabilnost semantike). *Hrvatski 2* (2008), str. 91–117.

Županović Nada: Analiza talijanizama u Hvarčinji Martina Benetovića. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 1 (2008), str. 33–53.

Županović Nada: Toponimija područja šibenske Rogoznice. *Folia onomastica Croatica* 18 (2010), str. 267–297.

Županović Šime: Podrijetlo hrvatske ribarske terminologije. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (1998), str. 97–138.

Žužak Vedran: Ante Toni Valčić, Rječnik govora otoka Ošljaka (Matica hrvatska – Ogranak u Zadru, Zadar, 2012.). *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči* 1–2 (2012), str. 121–124.

ХРОНИКА

Јелена Павловић (Крагујевац)*

**ОКРУГЛИ СТО ПОСВЕЋЕН ОНОМАСТИЦИ ЗНАКОВНИ
КАРАКТЕР ЛИЧНОГ ИМЕНА
(КРЪГЛА МАСА ПО ОНОМАСТИКА ЗНАКОВ ХАРАКТЕР
НА СОБСТВЕНИТЕ ИМЕНА)**

У оквиру Међународне научне конференције *Пајсијева читања 2017* (9. и 10. новембар 2017) одржан је округли сто посвећен ономастици под називом *Знаковни карактер личних имена*. Наслов, који подвлачи семиотичку вредност онима, у складу је са тиме што је овогодишња конференција била посвећена Цветану Тодорову, француском семиотичару и књижевном критичару бугарског порекла. На округлом столу изложено је 10 реферата. Реферати су били посвећени теоријским проблемима и емпиријским истраживањима како на синхронном, тако и на дијахронном плану. Дотакнута је проблематика од 16. века, преко 19. и 20. века, до актуелних проблема именовања у 21. веку.

* jeca.pavlovic.krusevac88@gmail.com

Први реферат изложили су Ана Чолева Димитрова (Анна Чолева-Димитрова) и Васил Рајнов (Васил Райнов) са Института за бугарски језик „Професор Љубомир Андрејчин” Бугарске академије наука. Њихов реферат носи назив „Надимци житеља Софије на почетку XX века – слика градске језичке ситуације“ („Прякорите на софијанци в началото на XX век – отражение на градската езикова ситуација“). Аутори су испитали преко 500 надимака житеља Софије са почетка 20. века, извршили су семантичку анализу која открива порекло надимака, испитали су утицај месног дијалекта (софијског говора) и жаргона. У анализу су укључени и неки социолингвистички аспекти, на пример, чињеница да већина надимака припада мушкарцима, надимци мотивисани социјалним статусом итд.

Реферат Елене Николове (Елена Николова) са Пловдивског универзитета „Пајсије Хиландарски“, одсек у Смољену, под називом „Називи места у две прераде *Пајсијеве историје* из прве половине 19. века“ („Селищни имена в две преправки на Паисиевата история от първата половина на 19. век“). У фокусу рада су имена места у Рилској и Поп-Јовановој преради *Пајсијеве историје*. Списак садржи 136 имена места у Рилској и 135 имена места у Поп-Јовановој преради, а извршена је њихова фонетска, творбена и семантичка анализа.

Борјан Јанев (Борјан Јанев) са Пловдивског универзитета „Пајсије Хиландарски“ у реферату „Промислџања о бугарским личним именима која изражавају ’ћуди’ времена“ („Наблюдения върху личните имена на българите, изразяващи ’настроенията’ на времето“). Аутор у раду полази од става да је лично име двоструки знак – првобитно има вредност апелатива, а у процесу секундарне онимизације постаје оним. Имена мотивисана временским приликама подељена су у две велике групе: групу имена са емотивном функцијом и групу имена у којој емотивна функција није изражена.

Надежда Данчева (Надежда Данчева) са Института за бугарски језик „Професор Љубомир Андрејчин“ бавила се именима извора у свом реферату „О једној групи хидрографских термина у топонимији“ („За една група хидрографски термини в топонимията“). Ауторка је анализирала називе извора, а скренула је пажњу и на метафоричка образовања.

Реферат Маје Влахове Ангелове (Мая Влахова-Ангелова) са Института за бугарски језик „Професор Љубомир Андрејчин” под називом „Топонимија Софије као слика глобализацијских процеса у бугарском језику и култури“ („Топонимията на София като отражение на глобализационните процеси в българския език и култура“) бави се процесом формирања топонима у градском пејзажу Софије. Запажен је доминантан утицај енглеског језика и диграфије (скоро сви називи написани су латиницом) на образовање имена стамбених комплекса у Софији. Констатује се промена

културног контекста и откривају се маркетиншки и идеолошки елементи иза процеса именовања у савременом градском пејзажу.

Један реферат посвећен је улози онима у књижевном делу. У питању је реферат Вјаре Најденове (Вяра Найденова) са Пловдивског универзитета „Пајсије Хиландарски“ „Стилогена улога личних имена у комедиографском раду Бранислава Нушића“ („Стилогенната роля на личните имена в комедиографията на Бранислав Нушич“). Ауторка се бави онимима, посебно хипокористицима, који доприносе комичном ефекту.

Реферат Гинке Бакарџијеве (Гинка Бакърджиева) са Пловдивског универзитета „Пајсије Хиландарски“ „Статус прагматонима у језичком систему“ („Статус на прагматонимите в езиковата система“) првенствено је фокусиран на теоријске и методолошке проблеме. Ауторка се бави статусом термина прагматоним у литератури, са посебним освртом на стање у чешкој и словачкој лингвистици. Истиче да различита схватања термина *прагматоним* доприносе отежаном проучавању назива производа и открива теоријске проблеме као што су однос јединственог производа према називу серије, однос имена према броју референата (једно име: мноштво референата итд.).

Маријана Карталова (Марияна Карталова) са Пловдивског универзитета „Пајсије Хиландарски“ у свом реферату „О личним именима у бугарском фразеолошком систему“ („За собствените имена в българската фразеологична система“) бавила се статусом личних имена у оквиру фразеологизама у бугарском језику. Рад су изложила и два докторанда са Института за бугарски језик „Професор Љубомир Андрејчин“. То су Красимир Коилов, који је изложио реферат „Имена насеља у Костеву кроз призму демографских процеса, који се збивају у насељеном месту“ („Местните имена от Костиево през призмата на демографските процеси, протичащи в населеното място“) и Димитрија Иванова (Димитрия Иванова), која се бавила дијахроним аспектом употребе онима у реферату „Хришћани и муслимани у *Житију Георгија Софијског* (преглед антропонимијског система)“ („Християни и мюсюлмани в *Житие на Георги Софийски*. Преглед на антропонимната система“).

